

JMG

Kandidatupsats i Journalistik
2020-01-08
Insitutionen för journalistik,
medier och kommunikation
www.jmg.gu.se

Allt går åt helvete och det är politikernas fel.

**En kvantitativ innehållsanalys av klimatjournalistik i
Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och
Expressen, september 2018 till augusti 2019.**

Måns Edén, Axel Fernandez & Alva Nyblom
Handledare: Monica Löfgren Nilsson
Kursansvariga: Mathias Färdigh & Marina Ghersetti

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Allt går åt helvete och det är politikernas fel.

by Måns Edén, Axel Fernandez & Alva Nyblom

Bachelor thesis in Journalism

Supervised by Monica Löfgren Nilsson

13th of January 2019

The aim of this study is to examine how climate change is framed in Swedish climate reporting, published on the website of national newspapers – Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet and Expressen – from September 2018 throughout August 2019. Through a quantitative content study regarding climate change published online in chosen newspapers, the goal is to map out how Swedish newspapers use frames – consciously or not – to affect the public.

Through a perspective of the framing theory – invented and coined by Erving Goffman in the 1970's – questions about frames are asked while reading chosen articles on climate change, to see which frames are most prominent. From previous scientific studies, it is suggested that certain frames in the news-media has certain effects on the readers. This study may hopefully contribute to the debate on how news in media are affecting the view on the climate change in Sweden.

The findings of the study show that the structural responsibility frame was the one frame used the most throughout all four newspapers, even though the outcome frame was the most common category. While found in 54 percent of all articles studied, the structural responsibility frame also tended to be dominant in most of these cases. While the loss frame was less common than the structural responsibility frame, it was dominant in the same amount of articles. The frame least used was the system critical frame, as it only appeared in 3,4 percent of the articles. As for sources, the one most used by all newspapers was academic/expert, in 27,8 percent of the articles, while sceptics were the least asked, 0,4 percent. The study also shows that the overall prominence of each frame was quite similar between the newspapers, with a few exceptions. The structural responsibility frame was the most common in all newspapers, with Expressen as exception, with the loss frame as most common. The loss frame was present in all papers, but was least prominent in Dagens Nyheter. The system critical frame was the least found frame in all papers, except in Aftonbladet, where the moral frame was the least prominent. No systematic differences between morning- and evening papers were found.

Key words:

climate change, global warming, journalism, frames, content analysis

Nyckelord:

klimatförändring, global uppvärmning, journalistik, gestaltningar, innehållsanalys

Innehåll

Abstract	2
1. Inledning	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 Gestaltningar påverkar opinionen	7
2.2 Gestaltningsteorin	8
2.3 Lokalt eller globalt?	9
2.4 Publiken och klimatjournalistiken	9
2.5 Inomvetenskaplig motivering	11
2.6 Val av gestaltningar	12
3. Syfte och frågeställning	14
4. Metod och urval	15
4.1 Gestaltningar i kodschemat	16
4.1.1 Utfallsgestaltning	17
4.1.2 Avståndsgestaltning	17
4.1.3 Ekonomisk konsekvensgestaltning	18
4.1.4 Moralgestaltning	18
4.1.5 Systemkritisk gestaltning	18
4.1.6 Ansvarsgestaltning	18
4.3 Kodning i praktiken	19
5. Resultat	22
5.1 Gestaltningarnas förekomst	22
5.2 Nyhetstexter respektive opinionstexter	26
5.3 Gestaltningars förekomst redaktionerna emellan	27
5.4 Källor	29
5.5 Dominant gestaltning i förhållande till källor	30
6. Analys & diskussion	32
6.1 Ansvarsgestaltning	32
6.2 Utfallsgestaltning	33
6.3 Avståndsgestaltning	34
6.4 Moralgestaltning	34
6.5 Opinonstext och nyhetstext	34
7. Slutsats	36
8. Förslag till vidare forskning	37
9. Sammanfattning	38
	3

Referenser	39
Bilaga 1: Kodbok	43
Bilaga 2: Mall för källor	48

“The substantial increase in public attention surrounding global warming has led to intense debates regarding the role of the news media in reporting on climate change as a political issue (Antilla, 2005; Boyce and Lewis, 2009; Boykoff and Boykoff, 2004). Despite sometimes widely opposing opinions concerning the character of climate change coverage in the media, few analysts doubt that the news media have a crucial role for citizens’ knowledge, perceptions and attitudes towards global warming. In short, what and how the media report on unobtrusive issues such as global warming has consequences for public perceptions and opinions (McCombs, 2004; Scheufele, 1999).” (Shehata & Hopmann, 2012:175)

1. Inledning

I augusti 2018 sätter sig Greta Thunberg utanför Riksdagen i Stockholm, med en skylt där det står "Skolstrejk för klimatet". Riksdagsvalet stundar och Greta Thunberg vill att politikerna tar sitt ansvar gentemot klimatet. Ett år senare, i september 2019, tar hon emot Amnestys pris "Ambassador of conscience award", för den globala rörelse – Fridays for future – som hon har startat (Makar, 2019, 17 september).

De två första veckorna i december 2018 har FN klimatmöte i Katowice, Polen (DN, u.å). Här diskuteras hur målet för Parisavtalet i praktiken ska kunna uppnås. Parisavtalet från 2015 har som mål att den globala uppvärmningen inte får övergå 1,5°C (Naturskyddsföreningen, u.å). Man diskuterar fram och tillbaka, verkar inte komma överrens om något specifikt.

I maj 2019 är det EU-val. I många av länderna går de gröna partierna framåt (Kudo, 2019, 27 maj). Den 4:e november 2019 meddelar USA att de drar sig ur Parisavtalet (Brady, 2019, 5 november). I skrivande stund brinner stora delar av Australien, möjliggjort av den ovanligt heta sommaren. Det kan kännas som att politiken tar ett steg framåt för klimatets skull, och sedan två steg bakåt.

Den klimatvetenskapliga forskarkåren är överens om att den globala uppvärmningen är verklig, att den påskyndas av mänsklig aktivitet samt att den har allvarliga konsekvenser, både för människan och naturen. IPCC, Förenta nationernas klimatpanel, uppskattar att människan har orsakat cirka 1°C global uppvärmning sedan förindustriell tid, och att medeltemperaturen med största sannolikhet kommer att uppnå en temperaturökning på minst 1,5°C (IPCC, 2018), något som alla länder som ingår i Parisavtalet ska jobba för att motverka.

Effekterna av global uppvärmning har redan observerats. Många ekosystem, både marina och på land, har redan förändrats som en konsekvens av global uppvärmning. Vi kommer enligt forskningen med största sannolikhet se ökade nivåer av extrem torra, översvämningar, extrema väderförändringar med mera. Klimatrelaterade risker, bland annat gällande hälsa, försörjning, matsäkerhet och mänsklig säkerhet, förväntas bli större med en global uppvärmning på 1,5°C och förvärras ytterligare med en global uppvärmning på 2°C (IPCC, 2018).

2. Tidigare forskning

Det har forskats mycket på klimatjournalistik, vars genre och begrepp föddes i början av 1960-talet (Schäfer & Schlichting, 2014). Utöver gestaltningar av klimatfrågan i media (Nisbet, 2009; Lakoff, 2010; Shehata & Nicolas Hopmann, 2012) har det forskats på allt från uppmärksamhetscykler (Djerf-Pierre, 2013) till klimatskepsis (Anshelm & Hultman, 2014). Till exempel, i en studie på svenska klimatskeptiker visar resultaten att dessa ofta är högt uppsatta vita män, men goda kontaktnät och en vilja att tysta ner klimatkrisen så mycket det går, för att skydda sig och sina företag från minskad vinst (Anshelm & Hultman, 2014).

2.1 Gestaltningar påverkar opinionen

I en artikel skriven av George Lakoff, *“Why it Matters How We Frame the Environment”*, (2010) förklaras det hur viktigt det är med gestaltningar. Lakoff förklarar att det är genom gestaltning som till exempel de konservativa i USA alltid har så lätt att uttrycka sig, i jämförelse med de liberala, som måste skriva långa tal för att få fram det de vill ha sagt. Detta beror, enligt Lakoff, på att de konservativa dels har varit medvetna om hur de gestaltar händelseförlopp och fenomen på ett sätt som gynnar dem, dels på att de har kunnat göra det under en väldigt lång tid, till skillnad från de liberala. Lakoff ger i artikeln ett konkret exempel på hur gestaltning används så att det blir en kollektiv sanning, i när Frank Lutz gav råd till den dåvarande president Bushs regering om hur man skulle uttala sig om klimatförändringar (Lakoff, 2010).

“And looking back to the past, we find these quotes from a 2003 language advisory by Frank Lutz to the Bush administration, called *Winning the Global Warming Debate. An Overview*: “*It’s time for us to start talking about “climate change” instead of global warming ... “Climate change” is less frightening than “global warming” ... Stringent environmental regulations hit the most vulnerable among us – the elderly, the poor and those on fixed incomes – the hardest ... Job losses ... greater costs ... American corporations and industry can meet any challenge, we produce the majority of the world’s food, ... yet we produce a fraction of the world’s pollution.*” Lutz’ memo was the beginning of the use of “climate change.” The idea was that “climate” had a nice connotation – more swaying palm trees and less flooded out coastal cities. “Change” left out any human cause of the change. Climate just changed. No one to blame.”

(Lakoff, 2010:71)

Precis de orden som Lutz rekommenderade till den amerikanske presidenten då, används fortfarande. Men det har börjat förändras. Den 17e maj 2019 gick The Guardian ut och förklarade att de skulle ändra sitt språk gällande klimatförändringarna (Carrington, 2019, 17 maj). *Global uppvärmning* byttes ut mot *global upphettning* och *klimatförändringar* omnämns därefter som *klimatkris* i tidningen. Begreppen ändrades för att – fritt översatt – “mer exakt kunna återge den kris som vi står inför globalt”.

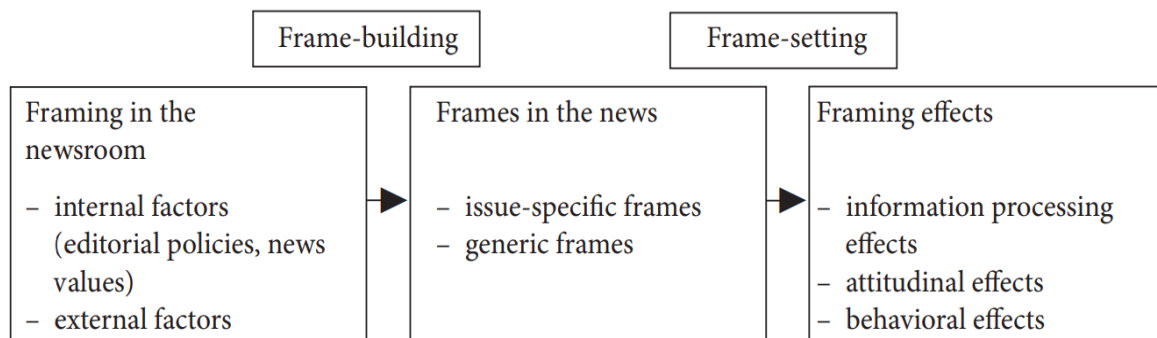
Vidare skrev George Lakoff att de flesta får sin information genom media, inte genom att läsa vetenskapliga artiklar. I och med det har media ett stort ansvar att spegla verkligheten. Det råder konsensus inom forskarkåren att gestaltningar i media har stor påverkan på publikens beteende och attityd gentemot problemet som beskrivs (Goffman, 1974; de Vreese, 2005; Lakoff, 2010; Spence & Pidgeon, 2010). Till exempel, i resultatet från “*Framing and communicating climate change*” (Spence & Pigeon, 2010) visar man på att publiken blir mer angelägen att agera på något efter att ha läst en artikel som använder sig av *gain frame* eller *vinstgestaltning* (en gestaltning i vilken man diskuterar fördelar med att minska klimatförändringar), mer än vid en *loss frame/förlustgestaltning* (en gestaltning som visar på *förlusterna* vid fortsatt ökade utsläpp). Därför vill vi i denna studie ta reda på vilka gestaltningar som används i klimatrapportering i DN, SvD, Aftonbladet och Expressen och därmed hur nyheter gällande klimatet presenteras – eller framställs, om man vill – för publiken.

2.2 Gestaltningsteorin

Det grundläggande syftet med studien är att ge en helhetsbild av hur klimatförändringar presenteras i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen. Ett tillvägagångssätt inom journalistik- och kommunikationsforskning för att undersöka hur media rapporterar om ett ämne är att kategorisera in problemformuleringar i olika *frames*, eller som vi härnäst kommer benämna det, *gestaltningar*.

The framing theory, eller *gestaltningsteorin*, tillskrivs Erving Goffman som myntade namnet i sin bok “*Frame analysis. An essay on the organisation of experience*” (1974). I inledningen till boken skrev Goffman att när en person i “vårt västerländska samhälle” är med om en händelse, eller får det berättat för sig, kommer denne att kategorisera det så att händelsen sätts in i ett sammanhang och får en mening. Det är definitionen av en gestaltning. I mediala sammanhang har begreppet beskrivits av Stephen D. Reese som “*organizing principles that are socially shared and persistent over time, that work symbolically to meaningfully structure the social world*” (Reese, 2001:11). I denna studie av klimatrapportering tittar vi närmare på hur detta används, medvetet eller omedvetet, i svensk, skriven klimatjournalistik under ett års tid.

Figur 1. Frame-building & frame-setting

Figur 1. (De Vreese, News framing: Theory and typology: 2005)

Claes De Vreese (2005) visar tydligt hur gestaltning spelar roll i hur publiken ändrar sin attityd och beteende utefter hur olika problem gestaltas i media, vare sig det är skribentens intention eller ej. Av den anledningen är gestaltningsteorin både intressant att studera och viktig att ha i bakhuvudet när man läser och skriver journalistiska texter. Teorin är etablerad inom journalistikforskning och kommunikationsvetenskap, och används regelbundet i vetenskapliga studier (se bland andra Shehata & Hopmann, 2012; Boykoff & Boykoff 2007; Lakoff, 2010; Nisbet, 2009).

2.3 Lokalt eller globalt?

Miljön och klimatet har som tidigare nämnt varit på tapeten i större eller mindre utsträckning sedan 1960-talet (Djerf-Pierre, 2013). Ofta har globala problem blivit nyheter i Sverige genom att journalistkåren gjort dem nationella och lokala, snarare än låta dem vara internationella, och därmed potentiellt förminskat problemet (Olausson, 2013). Det visar sig också att de som forskar helst studerar länder i västvärlden, alltså inte de länder och regioner som i första hand kommer drabbas och redan känner av rådande klimatförändringar (Schäfer & Schlichting, 2014). Både Matthew C. Nisbet (2009) och George Lakoff (2010) skrev att de i egenskap av forskare blev förskräckta när de hörde att den globala temperaturen har höjts 1°C sedan industrialismen. De båda förvånas i respektive text över hur lite uppmärksamhet detta hittills har fått i media och vill problematisera just det. Nisbet (2009) argumenterar för att forskare och klimatreportrar måste sluta prata över huvudet på folk och se till att skriva och tala så att alla, oavsett akademisk utbildning, förstår vad en grad hit eller dit faktiskt innebär. Vidare argumenterar Nisbet för att klimatforskare bör skaffa sig pressagenter och bättre kontakter för att komma in i och få grepp om debatten som förs i media, och kunna delge allmänheten sina kunskaper och rädslor inför framtiden.

Enligt rapporten "*Green metacycles of attention: Reassessing the attention cycles of environmental news reporting 1961–2010*" av Monika Djerf-Pierre (2013) får alla typer av nyheter uppmärksamhet i cykler, likaså klimatnyheter. När något får uppmärksamhet i media efterfrågar publiken mer rapportering på ämnet, och så snurrar hjulet. Intresse föder intresse. Vad som får fokus och varför, mediernas dagordning samt hur uppmärksamhet för ett visst ämne ökar kännedomen om ett annat. I rapporten studerar Djerf-Pierre olika metacykler och hur dessa cykler med uppmärksamhet på enskilda frågor bidrar till att utforma de så kallade miljömetacyklerna i nyheterna. Djerf-Pierres huvudsakliga slutsats är att återkommande metacykler har fyllt en viktig funktion i nyhetsrapporteringen om miljön under de senaste fem decennierna. Fyra olika kategorier av frågor – miljökatastrofen, larmet om miljön, miljöskandalen och miljökontroversen – beskrivs som de huvudsakliga bidragen till metacyklerna.

2.4 Publiken och klimatjournalistiken

Det finns tidigare forskning, både inom psykologi och journalistik, som visar på hur gestaltningen påverkar människors förståelse och inställning till ett ämne. I studien "*Framing and communicating climate change: The effects of distance and outcome frame manipulations*" (Spence & Pidgeon, 2010) undersöks vad som händer när samma information om klimatförändringar presenteras med olika gestaltningar. Detta genom att studera hur

utfallsgestaltning (vinst- och förlustgestaltning) samt avståndsgestaltning (lokal och avlägsen gestaltning) kan påverka läsarens uppfattning. Resultaten i studien visar att den positiva attityden gentemot till exempel åtgärder för att minska klimatförändringar främjas av att diskutera de positiva fördelarna som minskade utsläpp leder till (vinstgestaltning), istället för att fokusera på de förluster som kommer av att *inte* bromsa klimatförändringarna (förlustgestaltning). Människors motivation till att agera för att minska utsläpp blev i studien starkare när man presenterade en nyhet genom en vinstgestaltning. Resultatet visar också att människor i större utsträckning ger uttryck för rädsla när nyheter presenteras genom en förlustgestaltning, men inte att de nödvändigtvis vill förändra sitt beteende till fördel för klimatet.

Studien visar även att när nyheten gestaltades lokalt upplevs problemet som något mindre allvarligt än när det presenteras genom en avlägsen gestaltning. Motivationen att minska på utsläppen visade sig å andra sidan vara större när nyheten presenteras lokalt än genom en avlägsen gestaltning (Spence & Pidgeon, 2010).

Adam Shehata och David Nicolas Hopmann publicerade 2012 artikeln "*Framing Climate Change*" där de undersöker och jämför olika gestaltningar i etablerade amerikanska respektive svenska medier i rapporteringen kring klimatmötena i Kyoto 1997 och på Bali 2007. En gestaltning de undersöker kallar de för *the climate change frame*, där global uppvärmning presenteras som ett allvarligt socialt problem, orsakat av mänsklig aktivitet, till exempel genom utsläpp av växthusgaser. Genom denna tolkning är också den givna lösningen på problemet är att reducera utsläppet av växthusgaser (Shehata & Hopmann, 2012). Detta förhållningssätt anammats av IPCC (2018).

På andra sidan *the climate change frame* undersöker Shehata och Hopmann förekomsten av *counter frames*, vilka har främjats av aktörer som är emot lagstiftning för att reducera utsläppen av växthusgaser. Dessa motsägande gestaltningar används med syftet att konstruera idén om klimatförändringar som ett ickeproblem (Shehata, Hopman 2012). Som exempel på motsägande gestaltningar nämner de en *scientific uncertainty frame*, en beskrivning av situationen där forskningen är tvetydig när det kommer till global uppvärmning, och att mer forskning behövs innan några beslut fattas. En annan klimatskeptisk gestaltning som beskrivs är *the economic consequences frame* som huvudsakligen argumenterar mot miljölagstiftning eftersom begränsningen av växthusgaser skulle skada ekonomin och leda till ökad arbetslöshet.

Boykoff och Boykoff (2003; 2007) argumenterar för att högaktad amerikansk press – New York Times, Washington Post, Wall Street Journal och Los Angeles Times – har bidragit till förvrängningen av vetenskapens syn på klimatförändringar genom den journalistiska normen om balans, där båda sidor ska få komma till tals. De menar att genom att förmedla nyheter rättvist och med behov av att visa båda sidor av ett problem, ges oproportionerligt stort utrymme till en förhållandevis liten del av forskarkåren som inte håller med om IPCC:s verklighetsbeskrivning. Shehata och Hopmanns resultat avviker dock från Boykoff och Boykoffs resultat. Tvärtom visar deras studie att *the climate change frame* är den

dominerande problembeskrivningen både i svenska och amerikanska medier och att *the scientific-uncertainty frame* i stort sätt var frånvarande i samtliga undersökta medier. Även i "Changing climate of scepticism: The factors shaping climate change coverage in the US press" (Schmid-Petri, Silke, Schmucki & Häussler, 2015) dras slutsatsen att debatten i pressen har förändrats då klimatförnekelse inte får samma utrymme utan istället ersatts av en mer opartisk diskurs som inte vill binda sig till specifika regler eller åsikter. Studien gjordes på tryckta medier i USA under perioden juni 2012 till 31 maj 2013.

En delvis skeptisk gestaltning som däremot var närvarande i klimatrapporteringen enligt Shehata och Hopmanns studie var *the economic consequences frame*. Här var det dock stor skillnad från FN:s klimatmöten i Kyoto 1997 och Bali 2007. Gällande Kyoto förekom gestaltningen i 21,1 procent av artiklarna i amerikanska medier, och i 7,4 procent av artiklarna i svenska medier. Gällande Bali förekom endast gestaltningen i 0,5 procent av artiklarna i amerikanska medier, medan den förekom i 4,3 procent av artiklarna i svenska medier (Shehata, Hopman 2012).

I "The framing of climate change in New Zealand newspapers from June 2009 to June 2010" (Chetty, Devadas, Fleming, 2015) undersöks hur tre tidningar i Nya Zeeland gestaltat klimatrapporteringen under perioden juni 2009 till och med juni 2010. Studien består av 540 artiklar som samlats in genom en elektronisk databas med sökorden "global uppvärmning och klimatförändringar". De olika gestaltningarna (sociala framsteg, moral, politik, vetenskapliga kontroverser, vetenskap, ekonomisk konkurrenskraft) användes för att analysera artiklarna genom en kvantitativ innehållsanalys. Resultatet visade genom innehållsanalysen att de mest framträdande gestaltningarna i rapporteringen var politik (26 procent), sociala framsteg (21 procent) och ekonomisk konkurrenskraft (16 procent). Politiska aktörer (33 procent) och akademiker (20 procent) framträdde oftast som källor, medan klimatskeptiker enbart representerades i cirka tre procent av rapporteringen (Chetty et al., 2015).

2.5 Inomvetenskaplig motivering

Det har tidigare gjorts gestaltungsanalyser på klimatrapportering, dels på innehållet i endast utländska medier, dels med syfte att jämföra svenska och utländska medier (Shehata & Hopmann, 2012; Chetty, et al., 2015). Tidigare gestaltungsanalyser inom klimatjournalistikforskning visar även att närvaron av klimatskeptiska gestaltningar är mycket liten i förhållande till antalet publicerade artiklar (Shehata & Hopmann, 2012; Chetty, et al., 2015). Utifrån detta resultat har vi i vår studie valt att flytta fokus från gestaltningar rörande klimatskepticism till andra gestaltningar som är mer troliga att närvara, samt har visat sig vara viktiga för människors inställning till global uppvärmning. Vad vi saknar är en omfattande innehållsanalys genom gestaltningsteorin på svensk klimatrapportering från det senaste året, och vår målsättning är att fylla den forskningsluckan. Eftersom gestaltningar i har visat sig kunna påverka publikens beteende och attityd gentemot problemet som det skrivs om (de Vreese, 2005), anser vi det viktigt att närmare granska hur media – i detta fallet de största, rikstäckande morgon- och kvällstidningarna – gestaltar klimatkrisen.

2.6 Val av gestaltningar

Utifrån tidigare forskningsresultat har vi kokat ner de gestaltningar som är för studien relevanta och kommit fram till att använda oss av följande:

Utfallsgestaltning berör konsekvenserna av att antingen motverka eller inte motverka klimatförändringar, alltså konkreta exempel på hur klimatförändringar påverkar natur och människan. Utfallsgestaltning delas in i två kategorier, **vinstgestaltning** och **förlustgestaltning**. Vinstgestaltning innebär att fokus läggs på vad som finns att vinna på att motverka klimatförändringar, medan en förlustgestaltning lägger fokus på vad som finns att förlora på att inte motverka klimatförändringar. Det finns forskning som pekar på att en vinstgestaltning kan vara ett konstruktivt grepp när det kommer till att motivera människor till handling eller att ändra sina vanor till fördel för klimatet, och därför är det intressant att se hur vanligt förekommande denna gestaltning är. Klimatförändringar upplevs som något mindre allvarligt än vid förlustgestaltning, men viljan att minska utsläppen visade sig vara högre vid en vinstgestaltning (Spence & Pidgeon, 2010). Klimatförändringar upplevs som något mer allvarligt när det skrivs med en förlustgestaltning jämfört med vinstgestaltning, men inte lika effektivt när det kommer till att förändra attityder (Spence & Pidgeon, 2010).

Avståndsgestaltning handlar om huruvida artikeln utgår ifrån en för läsaren lokal eller avlägsen synvinkel, vilket har visat sig ha inverkan på hur klimatfrågan uppfattas. Avståndsgestaltningen delas in i två gestaltningar, **lokal** och **avlägsen**. Lokal innebär att konsekvenserna tas upp som rör läsaren direkt, till exempel att snön i svenska fjällen tinar bort. Avlägsen gestaltning är närvarande så fort konkreta konsekvenser beskrivs någon annanstans än i Sverige (Spence & Pidgeon, 2010). Studier visar att lokalgestaltning gör att klimatförändringarna upplevs som mindre allvarliga, men att viljan att motverka klimatförändringar blir starkare hos publiken, medan avståndsgestaltningen signalerar att problemet är allvarligare, men ett mer avlägset problem som inte drabbar läsaren själv och vilket gör läsaren mindre angelägen att ändra sina vanor för att motverka klimatförändringarna (Spence & Pidgeon, 2010).

Ekonomisk konsekvensgestaltning är närvarande i en text när eventuella ekonomiska konsekvenser av ändrade miljölagar diskuteras. Klimatförnekelse är ovanligt i svenska medier (Shehata & Hopmann, 2012). Däremot är sanktioner eller lagändringar till klimatets fördel ibland bemötta med "men ekonomin då?". Vi är nyfikna på i vilken utsträckning som ekonomin – till exempel genom förlorade arbetstillfällen – används som motargument till lagändringar, samt om det rentav förekommer som argument *för* lagändringar, som i sin tur skulle kunna generera nya innovationer. Ekonomisk konsekvensgestaltning delas därför in i två kategorier: **positiv** och **negativ**. Kodas endast som närvarande när det handlar om de ekonomiska konsekvenserna av aktioner för att motverka klimatförändringar diskuteras i artikeln. En gestaltning av att aktioner för att begränsa utsläppen kan hjälpa ekonomin, alternativt skada ekonomin och leda till ökad arbetslöshet (Shehata & Hopmann, 2012; Chetty et al., 2015). Gestaltningen handlar om konkurrenskraft, inte vad klimatförändringarna kan komma att kosta om de inte motverkas.

Moralgestaltning handlar i huvudsak om vem som bör rädda planeten från klimatkrisen, och för vems skull. Ekonomiskt stabila länder står för en oproportionerligt stor del av utsläpp, samtidigt som dessa länder sällan är lika påverkade av pågående klimatförändringar (Spence & Pigeon, 2015). Den här gestaltningen betonar ofta skillnaden i ansvar och utsatthet mellan u- och i-länder. Vi vill undersöka hur ofta klimatförändringar gestaltas som en moralisk fråga om global jämlikhet, och gentemot vem vi har ett moraliskt ansvar. I och med att alla inte släpper ut lika mycket växthusgaser och dessutom drabbas olika hårt av konsekvenserna, har vi valt att ha med moralgestaltning (Chetty et al., 2015).

Ansvarsgestaltning handlar om på vilken nivå ansvaret läggs för att motverka klimatförändringarna diskuteras. 100 företag i världen står för 70% av alla utsläpp (CDP, 2017). Det är därför rimligt att titta på hur ansvaret att stoppa utsläppen gestaltas i media. Ska individen axla ansvaret i och med konsumentmakten, eller ställer man företagen med störst klimatpåverkan till svars? Beskrivs svenskars flygande som ett problem (individuellt), eller ligger fokus på flygbolagen (strukturellt). I artiklar som handlar om vilka åtgärder görs eller kan göras för att motverka utsläpp, gestaltas problemet ofta som något antingen individens eller större aktörers, och vad dessa kan eller bör göra. Det kan också handla om diskussioner om politiska beslut som lösning på klimatkrisen, som exempelvis bensinskatter. Gestaltningen delas in i två delar, **individuell** och **strukturell ansvarsgestaltning**. Strukturell ansvarsgestaltning är en utveckling av *politics frame* som återfinns i *The framing of climate change in New Zealand newspapers from June 2009 to June 2010* (Chetty et al., 2015), där strukturell ansvarsgestaltning till skillnad från *politics frame* inte bara omfattar artiklar om klimatförändringar som en politisk fråga, utan även inkluderar ansvarsutkrävande formuleringar kring företag och industrier.

Systemkritisk gestaltning beskriver ett samband ekonomisk tillväxt och klimatkrisen. Det finns forskning som pekar på att strävan efter fortsatt ekonomisk tillväxt inte är förenlig med att bromsa klimatförändringar. Bland annat publicerade European Environmental Bureau i juli 2019 rapporten *Decoupling Debunked*, som pekar på att man hittills misslyckats, och troligtvis kommer att misslyckas, förena ekonomisk tillväxt med minskad klimatpåverkan (European Environmental Bureau, 2019). För att undersöka hur ofta klimatfrågan gestaltas på ovanstående sätt lägger vi därför till en systemkritisk gestaltning i vår undersökning.

Förutom vilka gestaltningar som förekommer, undersökte vi dessutom vilka – om någon – som var dominant i materialet. Detta genom att undersöka vilken gestaltning som var närvarande i rubrik och ingress, alternativt låg i linje med artikelns huvudsakliga vinkel. I regel kodades inte lokal eller avlägsen gestaltning som dominant, eftersom det avgörs av händelsens geografiska placering, snarare än av ett val som görs av journalisten själv. I ett fåtal artiklar förekom avståndsgestaltning ensamt i rubrik eller ingress, varpå de kodades som dominant.

3. Syfte och frågeställning

Utifrån konstaterandet att mediers användande av gestaltningar kommer att påverka opinionen, vill vi se vilka gestaltningar som förekommer i svensk klimatrapporering. Syftet med studien är att undersöka hur klimatfrågan gestaltas i Sveriges största skrivna nyhetsmedier, Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen, under ett års tid, september 2018 till och med augusti 2019. Vi vill studera vilka källor som används och får komma till tals i frågan. Våra frågeställningar är som följer:

- **F1: Hur frekvent förekommer de valda gestaltningarna?**
- **F2: Hur skiljer sig gestaltningarna tidningarna emellan?**
- **F3: Vad används för källor i artiklarna?**
- **F4: Skiljer sig gestaltningarna mellan opinionstexter och nyhetstexter?**

4. Metod och urval

Studien genomfördes med hjälp av en kvantitativ innehållsanalys. Metoden är användbar när målet med undersökningen är att få svar på frågor om hur ofta något förekommer i det material som undersöks, kunna se strukturer och mönster samt få fram ett generaliserbart resultat (Esaiasson et al., 2017). Exempel på detta kan vara hur ofta en viss grupp kommer till tals i en fråga, eller hur frekvent olika kategorier – i vårt fall gestaltningar – förekommer. Utrymme och frekvens är det centrala i metoden och skapar möjligheter att arbeta med dataprogram och kodning. På så sätt kan ett stort material analyseras på relativt kort tid (Esaiasson et al., 2017). Eftersom vår studie ska ge en generell bild av hur klimatfrågan gestaltats i Sveriges största kommersiella tidningar, var en kvantitativ innehållsanalys bäst lämpad.

Vi valde att undersöka den egenproducerade klimatrapporteringen i Dagens Nyheter, Svenska dagbladet, Aftonbladet och Expressen, dels för att de är rikstäckande, vilket har fördelen att de når en publik över hela landet, dels av den enkla anledningen att de har flest läsare, vilket ger en bild av de skrivna nyheter som flest svenskar tar del av. En annan fördel är att urvalet omfattar både morgonpress (DN och SvD) och kvällspress (Aftonbladet och Expressen). Även de artiklar skrivna av TT som är publicerade i någon av de ovan nämnda tidningarna har undersökts, men behandlas som en egen kategori.

Något som bör tas i beaktning är att merparten av bidragande skribenter med största sannolikhet har sin bas i Stockholm (Andersson m.fl., 2018), och därför finns risken att många av artiklarna har ett Stockholmskt perspektiv.

Studien avser endast skrivna artiklar – både nyhets- och opinionstexter – om klimatet, publicerade på tidningarnas webbplatser under september 2018 till och med augusti 2019. För att under studiens förutsättningar kunna göra ett totalurval från en ettårig period, valde vi att enbart fokusera på just tidningar.

Efter en sökning på universitetsbibliotekets elektroniska databas noterade vi att de artiklar som publicerats i print i regel också publicerats på webben, vilket gjorde att ett stort antal dubletter förekom i första sökningen. Genom att endast undersöka de artiklar som publicerats online kunde vi därför undvika att samma artikel dök upp två gånger. Förutom vår egen observation i mediearkivet, bekräftade även Expressens klimatchef Emma Boëthius över mejl att Expressens klimatartiklar som publiceras i print i regel också publiceras digitalt. Vi kan dock inte utesluta att enstaka klimatartiklar kan ha publicerats endast i print i någon av de andra tidningarna och därmed inte finns med i vårt urval.

För att identifiera artiklar på ämnet klimat har vi utgått ifrån följande sökord: uppvärmning* klimat*, klimatför*, utsläpp*, växthusgas* och klimatkris*. Dessa matades in i Universitetsbibliotekets mediearkiv Retriever. Sökningen inkluderade både premiumartiklar och fria artiklar. För att undvika att för många artiklar där klimatfrågan inte är i fokus skulle komma med i vår sökning preciserade vi vår sökning, så att något av våra sökord måste

förekomma i antingen rubrik eller ingress för att komma med i urvalet. Dubbletter och notiser (texter som var kortare än 150 ord) togs bort. Eftersom vi i första hand var intresserade av att titta på redaktionernas egenproducerade material, kodade vi inte insändare. Detta resulterade i att ett stort antal debattartiklar och repliker föll bort i vårt urval. Nyhetsartiklar och ledartexter samt krönikor lästes och kodades enligt kodschemat (se bilaga 1). Tidsperioden vi valde att studera var första september 2018 till 31:a augusti 2019. Det blir totalt 493 artiklar, varav 69 är skrivna av TT, 66 av Aftonbladet, 113 av Expressen, 151 i DN och 94 i SvD. I teorin skulle en TT artikel kunna vara publicerad i någon av tidningarna utan att TT markerats som författare, då tidningarna inte är skyldiga till det, vilket skulle kunna påverka fördelningen. Eftersom vi inte vid ett enda tillfälle stött på en dubblett som inte var utmarkerad som TT-skriven, bedömde vi detta som osannolikt.

Den här studien har del inspirerats av *“The framing of climate change in New Zealand newspapers from June 2009 to June 2010”* (Chetty et al., 2015) i vilken man har studerat klimatjournalistik i fyra Nya zeeländska nyhetstidningar under perioden juni 2009 till och med juli 2010. Liksom dem har vi valt att undersöka en period omfattande ett år. Vi har dessutom utgått mycket – med några ändringar – från hur de har genomfört sin studie, samt vilka gestaltningar de har med. Dock har vi valt att ta bort och samtidigt lägga till några gestaltningar.

4.1 Gestaltningar i kodschemat

Som tidigare nämnt i avsnittet om inomvetenskaplig problematisering, visar tidigare forskning att klimatskeptiska gestaltningar är få i förhållande till antalet publicerade artiklar i svenska medier (Shehata & Hopmann, 2012; Chetty et al., 2015). Vi valde därför att inte ha med den gestaltningen i vår undersökning, utan istället lägga fokus på andra gestaltningar som vi gissade var mer närvarande, och på gestaltningar som forskning visat har stor påverkan på läsarnas inställning till klimatfrågan.

En gestaltning kan bli kodad som antingen frånvarande eller närvarande. Om gestaltningen är framträdande i artikelns rubrik, ingress eller presenteras som artikelns huvudsakliga vinkel kodas gestaltningen som dominant, utöver närvarande. Även om flera gestaltningar kan vara närvarande i samma artikel, kan bara en gestaltning vara dominant. Om flera gestaltningar förekom i rubrik och ingress, och ingen var mer framträdande än någon annan, kodades ingen som dominant.

“Using an instrument designed originally by McComas & Shanahan (1999), and employed in similar studies by Brossard et al. (2004) and Kenix (2008), frames were coded as either absent (0), present (1) or dominant (2), if they were prominent in the headline and leading sentences, or represented the central organising idea for the article as a whole. Although multiple frames could be coded as present in the text, only one could be coded as dominant. Sources, defined as actors quoted or paraphrased in articles, were similarly coded as either absent (0) or present (1)...” (Chetty et al., 2015).

4.1.1 Utfallsgestaltning

Vinst- eller förlustgestaltning kodas som närvarande endast när konsekvenserna av klimatförändringar beskrivs. Gestaltningen kodas inte som närvarande om utsläpp i sig beskrivs som en konsekvens av mänskligt beteende, utan bara när konkreta exempel på konsekvenser av utsläppen diskuteras. Både vinst- och förlustgestaltning kan förekomma i samma artikel.

Vinstgestaltning i kodschemat: Vinstgestaltning kodas som närvarande när fokus ligger på positiva effekter som tillkommer, alternativt negativa effekter som undviks genom ansträngningar för att bromsa klimatförändringar (Scannel & Gifford, 2013). Exempel: *“Om sjötrafiken på Medelhavet minskar utsläppen av svaveldioxid med 80 procent och kväveoxider med 20 procent under de kommande tio åren skulle 4 100 människoliv räddas till år 2030.”* (Gunther, 2019, 06 september)

Förlustgestaltning i kodschemat: Förlustgestaltning kodas som närvarande när fokus ligger på negativa konsekvenser av att *inte* minska utsläppen. Detta kan till exempel vara en beskrivning av hur djurarter utrotas om vi inte motarbetar klimatförändringar, eller att havet värms upp. (Morton, Rabinovich, Marshall, & Bretschneider, 2011; Spence & Pidgeon, 2010) Exempel: *“Brittiska forskare från British Antarctic Survey (BAS) skriver i rapporten att tusentals pingvinungar drunknade i Weddellhavet när isen gav vika i stormen 2016. – Kejsarpingviner från Halley Bay-kolonin i Weddellhavet har inte lyckats föda upp ungar de senaste tre åren. Kolonin är i stort sett uttraderad, säger Peter Fretwell, en av forskarna bakom rapporten, till CNN.”*(Nordh, 2019, 28 april).

4.1.2 Avståndsgestaltning

Avståndsgestaltning handlar om var i förhållande till läsaren en händelse i en artikel utspelar sig. Avståndsgestaltning delas in i två kategorier: **lokal** eller **avlägsen**. Båda kan förekomma i samma artikel.

Lokal gestaltning i kodschemat: Lokal gestaltning kodas som närvarande när artikeln beskriver konsekvenserna av klimatförändringar som ett lokalt problem. Om det beskrivs som ett problem som läsaren uttryckligen kommer att ta del av, kommer den också att kodas som närvarande. Exempel: *“Klimatförändringarna gör fjälltrakterna varmare vilket i sin tur spås locka fler ovana besökare. Naturvårdsverkets fjällsäkerhetsråd varnar i en rapport för att Sverige är dåligt rustat för de utmaningar som väntar.”*(Carp, 2019, 25 augusti).

Avlägsen gestaltning i kodschemat: Avlägsen gestaltning kodas som närvarande när klimatförändringar beskrivs som ett globalt problem eller ett problem på en avlägsen plats. Exempel: *“Värmeböljan som drabbade Europa förra veckan ledde till flera nya historiska temperaturrekord i en rad länder, bland annat i Frankrike, Schweiz, Österrike, Tyskland och Spanien.”*(Kihlberg, 2019, 03 juli)

4.1.3 Ekonomisk konsekvensgestaltning

Här beskrivs miljölagstiftning som något som skulle skada ekonomin och leda till högre arbetslöshet, alternativt uppmuntra till innovation och skapa nya "gröna" jobb. Ekonomisk konsekvensgestaltning delas upp i positiv och negativ gestaltning, beroende på om texten fokuserar på vad ekonomin har att antingen vinna eller förlora, på lagar som säger något om klimatförändringar (Shehata, Hopman 2012 ; Chetty et al., 2015).

Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning i kodschemat: Kodas som närvarande när potentiellt negativa konsekvenser av lagar om utsläpps begränsningar diskuteras, dels i generella ekonomiska termer, och dels när kostnad nämns i siffror. Exempel: "*Å andra sidan: Vi har näringsfrihet. Preem är ett stort och viktigt företag. Tänk på arbetstillfällena i Lysekil.*" (Kadhammar, 2019, 06 januari).

Positiv ekonomisk konsekvensgestaltning i kodschemat: kodas som närvarande när potentiellt positiva konsekvenser av legalisering om utsläpps begränsningar diskuteras, dels i generella ekonomiska termer, och dels när vinster nämns i siffror. Exempel: "*År 2030 ska bensin innehålla förnybara andelar som sänker koldioxidutsläppen med 26,7 procent och för diesel gäller 60 procent. Det kräver stora mängder biodrivmedel och kan leda till ökad svensk produktion.*" (Svärd, 2019, 17 juni).

4.1.4 Moralgestaltning

Vem utmålas som offer och har västvärlden, som släpper ut mest och påverkas minst, någon moralisk skyldighet att hjälpa dessa genom att minska på sina utsläpp?

Moralgestaltning i kodschemat: Moralgestaltning kodas som närvarande när aktioner mot klimatförändringar beskrivs som ett moraliskt ansvar, till exempel gentemot kommande generationer och/eller fattiga länder. (Chetty et al., 2015) Exempel: "*Cyklonen Idai, som skakade södra Afrika i våras med kolerautbrott och matbrist som följd, är bara en i raden av extrema väderhändelser som på senare år tvingat människor på flykt.*" (TT, 2019, 20 augusti).

4.1.5 Systemkritisk gestaltning

Kopplas ekonomisk tillväxt till global uppvärmning?

Systemkritisk gestaltning i kodschemat: Systemkritisk kodas som närvarande när ekonomisk tillväxt eller ökad konsumtion utpekas som en orsak till klimatförändringarna och/eller inte går att kombinera med att stoppa klimatförändringarna. Exempel: "*Det är väldigt svårt att behålla en ekonomisk tillväxt och samtidigt minska utsläppen, säger Jonas Sonnenschein vid Lunds universitet.*" (Svensson, 2019, 05 juli).

4.1.6 Ansvarsgestaltning

Vem beskrivs som ansvarig för att minska utsläppen? Delas in i individuell och strukturell ansvarsgestaltning. Båda kan förekomma i samma artikel.

Individuell ansvarsgestaltning i kodschemat: Kodas som närvarande när individens påverkan/makt att motverka klimatförändringar diskuteras. Exempel: *“Om ingen betalar kommer H&M snabbt att tvingas lägga ner. Det är därför det är förbjudet att sno saker, och det är därför vi som enskilda måste bry oss om klimatet.”* (Törnwall, 2019, 04 januari).

Strukturell ansvarsgestaltning i kodschemat: Kodas som närvarande när större aktörers påverkan/makt att motverka klimatförändringar diskuteras. Exempelvis, beskrivs större aktörer, e.g. företag, som ansvariga, eller diskuteras lagförändringar som medel att motverka utsläpp i form av skatter/förbud/subventioner m.m. Exempel: *“Gretchen Watkins efterfrågade både regleringar för nuvarande och framtida metanutsläpp. Shell och Gretchen Watkin var också ett av de oljeföretag som twittrade om torsdagens lagförslag om minskade regleringar av metanutsläpp för gas- och oljeindustrin.*

‘Vi tror att vikten av sunda miljöpolicy är grundläggande för den avgörande roll som naturgas kommer att ha i energiomställningen.’ (Bergh, 2019, 30 augusti).

4.2 Varifrån tas fakta?

För att svara på frågeställningen om vilka källor som används, har vi med en variabel i kodboken som svarar på vem som får komma till tals. Vi menar att tyngden i en artikel till stor del ligger i vilken källa som används. En forskare på ett universitet har med största sannolikhet mer kunskap om ämnet, än om man pratar med någon på gatan. När variabeln och dess olika svarsalternativ utformades, utgicks det ifrån *“The framing of climate change in New Zealand newspapers from June 2009 to June 2010”* (Chetty et al., 2015)

Översatt till vår studie blir variablerna i kodschemat som följer:

- **Academic/Expert:** Klimatforskare, forskningsgrupper på universitet
- **Icke-expert, medborgare:** Medborgare, publika personer
- **Företag och industrier:** Företag och industrier
- **Ekonomer:** Ekonom eller ekonomisk institution
- **Fristående forskare:** Oberoende forskargrupp, ej bunden till universitet
- **Politiker**
- **Oberoende organisationer:** t ex IPCC, WWF, Greenpeace
- **Skeptiker:** Kända eller nämnda kritiker av klimatförändringarna
- **Ej namngiven expert:** Expert omnämnd som endast “expert” eller “forskare”
- **Myndighet:** t ex Naturvårdsverket eller SMHI

Källor kodas som antingen primära, där en person citeras direkt; sekundära, där en person eller organisation citeras indirekt, samt icke närvarande.

4.3 Kodning i praktiken

Under en och en halv vecka – 11 dagar totalt – satt vi på olika ställen och kodade, med en pågående diskussion om sådant som kunde vara oklart. Materialet delades upp utefter tidsperiod. Axel kodade samtliga artiklar publicerade mellan första september 2018 till och med 31a december. Alva kodade hela januari till och med sista mars och Måns läste och

kodade alla artiklar från maj till slutet av augusti. Många artiklar togs bort under tiden, när dessa visade sig vara insändare, notiser eller artiklar där klimatfrågan var perifer. Vi blev varse om att ordet uppvärmning ofta används i ingressen i sportartiklar, till exempel.

I slutet av kodschemat hade vi en ruta av fritext, i vilken man skrev om något var oklart. Då kunde vi gemensamt kolla igenom artikeln i efterhand och koda rätt. Om det var oklart huruvida en gestaltning var närvarande eller inte, kodades denna som icke närvarande. Likadant var det när gestaltningar kodades som dominanta i en text. Var det inte tydligt i rubrik och ingress vilken gestaltning som dominerade, kodades den inte alls. Därav är det några värden som saknas i resultatdelen.

Kodschemat hade i sista versionen 21 variabler. Några av dessa (F1, F3-4, F21) var till endast för oss, om vi skulle behöva gå tillbaka till en viss artikel och koda om, till exempel. F5 svarar på om artikeln var en opinionstext eller inte. Då kan vi jämföra nyhetstexter och opinionstexter och vilka gestaltningar respektive använder sig av. F6-15 svarar var och en på vilka gestaltningar som förekommer i artiklarna, vår huvudsakliga frågeställning. F12 svarar på om moralgestaltning är närvarande, och F12B-E svarar på mot vilken grupp av människor publiken har ett moraliskt ansvar att stoppa klimatförändringarna, där F12E är en möjlighet att skriva fritt, om ingen av de föregående svarsalternativen skulle vara aktuella. F16 svarar på vilken gestaltning som är dominant, något som är av vikt med tanke på att flera gestaltningar kan närvara i samma text, och genom att koda en gestaltning som dominant kan vi därmed urskilja vilken som var viktigast i varje artikel. Lokal och avlägsen gestaltning kodades i regel aldrig som dominant, då dessa oftast förekom med någon annan gestaltning och då kodades den senare som dominant. För att svara på vår frågeställning om vem som används som källa har vi med F18A-J, vilken frågar efter vem som får uttala sig, primärt eller sekundärt. F19 är endast kodad på de texter som kodas som opinionstext, för att upmärksamma ifall någon annan yrkesgrupp än journalister drev opinion, medan F20 är till endast för övriga kommentarer.

4.4 “Klart, tydligt och uppenbart för alla!”

Definitionerna av gestaltningarna var till en början väldigt diffusa. Just gestaltningar visade sig vara inte alltför enkelt att koda objektivt, en viktig pusselbit just i kvantitativa studier. Det är alltid svårt att läsa en text utan att se det från sitt eget perspektiv och personliga erfarenheter. Inte heller uppfattade vi varje variabel eller deskription av gestaltningarna likadant. Någon tog allt väldigt bokstavligt medan en annan tolkar in saker, vilket skapade problem i det tidiga skedet av provkodning.

Reliabiliteten tar skada om inte alla i gruppen kodar på precis samma sätt, vilket gjorde att utformningen av kodboken fick testas och göras om ett antal gånger. Speciellt strukturell ansvarsgestaltning och moralgestaltning gav upphov till långa diskussioner om hur dessa skulle kodas, hur mycket som i artiklarna bör vara bokstavligen utskrivna och huruvida man kan tolka dem utan att de explicit uttrycks i texten. Efter att ha provkodat olika artiklar i olika omgångar, jämfört resultaten efter att ha kodat samma texter, antingen tillsammans eller på varsitt håll, ändrat och ytterligare utkristalliserat definitionerna för varje gestaltning, var

resultaten så pass lika att den riktiga kodningen kunde påbörjas. Då var vi också säkra på att även någon som inte varit med under alla konversationer som rörde kodboken eller användningen av den, skulle kunna koda artiklar utifrån vårt definitionerna i kodboken och ändå få nästan identiska resultat. Det var – och är! – förhoppningsvis klart, tydligt och uppenbart för alla.

När kodningen var klar genomfördes stickprover, för att försäkra oss om att inga fel hade slunkit igenom. Här upptäckte vi att vi kodat olika vid två av variablerna: förlustgestaltning och negativ ekonomisk konsekvensgestaltning. Vi gick därför igenom alla artiklar där de gestaltningarna var närvarande, och korrigerade felen. Naturligtvis går det inte att till 100 procent säga att inga fel förekommit i vår kodning, eftersom den mänskliga faktorn måste tas i beaktning. Med det i bakhuvudet, och med tanke på att vi utgått till stor del från tidigare forskning, huvudsakligen "*The framing of climate change in New Zealand newspapers from June 2009 to June 2010.*" från 2015, vill vi ändå påstå att både validitet och reliabilitet är hög.

5. Resultat

Notiser och artiklar där klimatfrågan var perifer kodades inte. Artiklar skrivna av TT kodades och placerades inom en egen kategori. När en TT-artikel publicerats flera gånger kodades den bara en gång. Dubbletter och insändare togs också bort. Totalt återstod 493 artiklar som kodats. Av dessa 493 artiklar var 69 stycken skrivna av TT. 151 av artiklarna var skrivna av DN, och 94 av SvD; Aftonbladet hade publicerat 66 artiklar och Expressen 113. Anmärkningsvärt är att Aftonbladet i förhållande till de andra tidningarna publicerat relativt lite egenproducerat material om klimatet.

5.1 Gestaltningarnas förekomst

Följande avsnitt beskriver gestaltningarnas framträdande inom sin grupp. Moral- och systemkritisk gestaltning tillhör ingen särskild kategori och presenteras därför enskilt. Vi kommer att presentera resultatet för gestaltningskategorier, till exempel ansvarsgestaltning som innefattar strukturell och individuell ansvarsgestaltning. Två gestaltningar inom samma gestaltningskategori kan förekomma i samma artikel. Om så är fallet, har vi räknat gestaltningskategorin en gång. Exempelvis förekommer strukturell ansvarsgestaltning som enskild gestaltning i 54 procent av alla artiklar, medan individuell ansvarsgestaltning förekommer i 16 procent av alla artiklar. Någon eller båda av gestaltningarna förekom i 61 procent av artiklarna, varför det i resultatet skrivs att ansvarsgestaltning förekom i 61 procent av artiklarna.

Gestaltningarnas förekomst presenteras i förhållande till hela urvalet på totalt 493 artiklar.

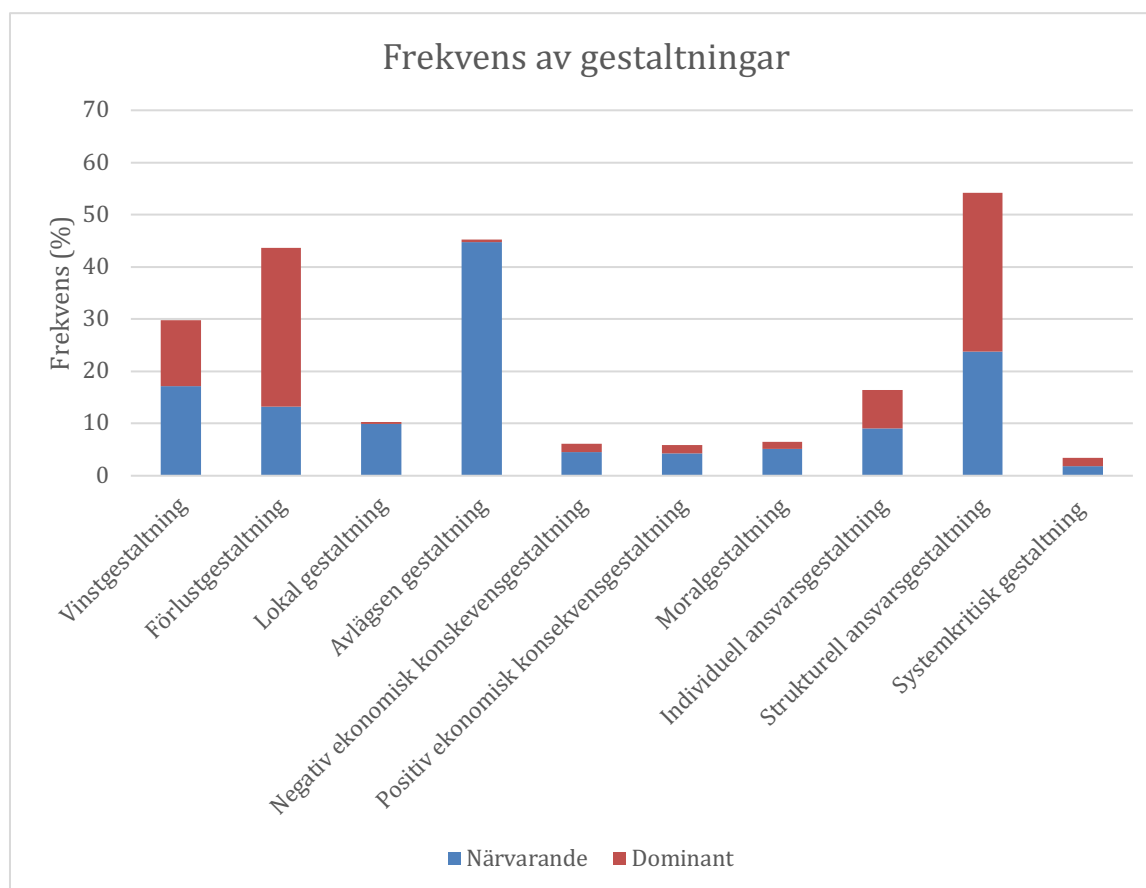
5.1.1 Utfallsgestaltning

Utfallsgestaltning förekom i 65 procent av alla artiklarna, och som kategori betraktat var utfallsgestaltning den vanligast förekommande i det undersökta materialet. Inom utfallsgestaltning var förlustgestaltning den mest framträdande gestaltningen. Den förekom i 44 procent av artiklarna, medan vinstgestaltning förekom i 30 procent. Förlustgestaltning var dominant i 70 procent av de artiklar den var närvarande, medan vinstgestaltning var dominant i 42 procent av fallen där den var närvarande. Som enskild gestaltning var förlustgestaltning den näst mest förekommande, efter strukturell ansvarsgestaltning. Även om förlustgestaltning inte förekom lika ofta i artiklar som strukturell ansvarsgestaltning, var den dominant i ett lika stort antal artiklar.

Vinstgestaltning förekom ofta i sammanhang där klimatförändringar beskrevs ur ett framtidsperspektiv, där problem som ännu inte inträffat är i fokus. Ibland formulerades förslag till initiativ som kunde begränsa klimatförändringar och därmed ge positiva effekter. Till exempel skrev DN i en artikel: *“Om sjötrafiken på Medelhavet minskar utsläppen av svaveldioxid med 80 procent och kväveoxider med 20 procent under de kommande tio åren skulle 4 100 människoliv räddas till år 2030, och fler än 10 000 förtida dödsfall om året undvikas vid mitten av seklet”* (Gunther, 2019, 09 juni). I andra fall kunde skribenten

formulera sig i bredare termer, som till exempel att beskriva positiva konsekvenser av att rädda regnskogen, utan att beskriva vem som ska göra vad.

Figur 2. Frekvens av gestaltningar

Figur 2. Förekomst av olika gestaltningar (procent). N-värde 493 artiklar.

5.1.2 Ansvarsgestaltning

Ansvarsgestaltning förekommer i 61 procent av artiklarna, och är den näst vanligaste kategorin. Här var strukturell ansvarsgestaltning mycket mer framträdande, och även den mest framträdande enskilda gestaltningen i det undersökta materialet. Strukturell ansvarsgestaltning närvarade i drygt hälften av alla artiklar. När den förekom tenderade den också att vara dominant, vilket den var i över hälften av fallen. Individuell ansvarsgestaltning återfanns endast i 16 procent av det totala antalet artiklar och var mindre sannolik att vara dominant i de artiklar den förekom (44 procent).

Strukturell ansvarsgestaltning förekom oftast i form av att politiska åtgärder som lösning på klimatförändringar omskrevs. Ofta rörde det sig om EU-lagar som diskuterades, och ibland rörde det sig om partiets klimatpolitik. Alltså, att lagen i fråga är nyheten i sig, som i följande exempel från en artikel i SvD: *“De politiska riskerna är enorma, men EU-kommissionen vill ändå att unionen ska genomföra världens mest radikala klimatpolitik – mitt under klimatmötet i Polen. År 2050 ska EU lika absorbera lika mycket växthusgaser som släpps ut.”* (Küchler, 2018, 3 december). Ibland förekom gestaltningen i form av att större aktörer

ställdes till svars för sina utsläpp, men detta var ovanligt i förhållande till det politiska sammanhanget.

En förklaring till att gestaltningen ofta förekom i samband med nyheter om lagstadgande är att det i december 2018 hade FN klimatmöte i Katowice i Polen samt att det i maj 2019 var EU-val. I samband med klimatmötet skrevs det mycket om hur stater och politiker måste ta ansvar för klimatet, likväl som olika förslag till lagar som skulle kunna begränsa utsläpp. I och med EU-valet intervjuades många partiers kandidater och eftersom klimatet har varit en viktig fråga för många väljare i svensk politik det senaste året (Novus, 2018) så intervjuades även kandidater om hur EU kan och bör agera i många artiklar.

Individuell ansvarsgestaltning karaktäriserades av två olika vinklar när den förekom. Vanligast var att artiklarna beskrev vad individen kan göra för att minska sitt klimatavtryck, och var då ofta kombinerad med vinstgestaltning. Den andra vinkeln som också var vanligt förekommande var när individen beskrevs som ansvarig i ett icke-lösningsorienterat sammanhang, då ofta i kombination med förlustgestaltning.

5.1.3 Avståndsgestaltningar

Avståndsgestaltning förekom i 48 procent av materialet. Endast avlägsen gestaltning närvarade i 45 procent av artiklarna, medan lokal gestaltning närvarade i 10 procent av artiklarna. I vissa artiklar beskrivs konsekvenserna av klimatförändringar både lokalt och avlägset, och därför kunde båda gestaltningarna förekomma i samma artikel. I de fallen räknades – som tidigare nämnts – kategorin avståndsgestaltning en gång.

5.1.4 Ekonomiska konsekvensgestaltningar

Ekonomiska konsekvensgestaltningar förekom i knappt 11 procent av det undersökta materialet. Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning förekom i 6 procent av artiklarna, positiv ekonomisk konsekvensgestaltning förekom också i 6 procent av artiklarna och var oftast inte dominant i de artiklarna de förekom.

Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning karaktäriserades av att den ofta förekom i ett citat eller referat, som sedan bemöttes, och hållningen om att åtgärder till fördel för klimatet skulle vara dåligt för ekonomin drevs sällan av skribenten själv. Positiv ekonomisk konsekvensgestaltning förekom ofta i artiklar som rörde lagar på EU-nivå. Exempelvis diskuterades i flertalet artiklar handeln med utsläppsrätter, och hur företag med förhållandevis lågt klimatavtryck kunde tjäna pengar på att sälja utsläppsrätter. I andra sammanhang kunde gestaltningen förekomma när lagar som skulle premiera teknisk innovation och bidra till ökad ekonomisk tillväxt diskuterades.

5.1.5 Moralgestaltning

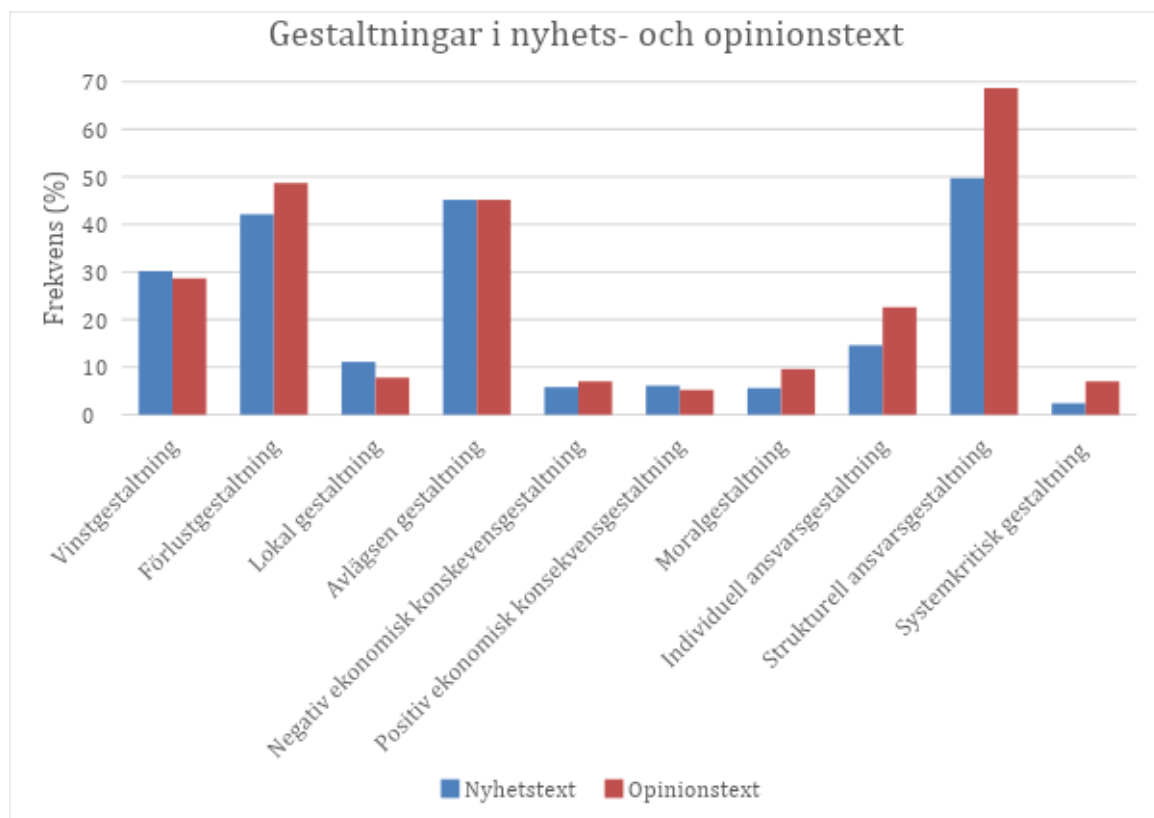
Moralgestaltning förekom i 6,5 procent av det totala urvalet av artiklar, och var endast dominant i en femtedel av dessa. I mer än hälften av de artiklar där en moralgestaltning förekom, beskrevs människor i andra delar av världen än i väst som offer för klimatförändringar samt den grupp som publiken har ett moraliskt ansvar gentemot. Det

kunde röra sig om klimattflyktingar, eller om hur naturkatastrofer har drabbat människor i andra delar av världen än i västvärlden. Det var sällan som yngre eller kommande generationer porträtterades som offer, och endast i en artikel beskrevs äldre som extra utsatta till följd av klimatförändringar. Vid ett fåtal tillfällen gestaltades klimatfrågan som en moralisk fråga på ett mer diffust plan. Vid ett tillfälle nämndes det att ju större klimatavtryck du har, desto större moraliskt ansvar. I en annan text skrevs att människan har ett moraliskt ansvar att förvalta Guds skapelse jorden, till hans ära. Moralgestaltning förekom oftast i kombination med förlustgestaltning.

5.1.6 Systemkritisk gestaltning

Systemkritisk gestaltning förekom i 3,4 procent av alla artiklar. När systemkritik förekom i opinionstexter drev artikelförfattaren ofta tesen om att ekonomisk tillväxt och konsumtion är själva orsaken till klimatförändringarna. I nyhetstexter handlade det i regel om forskare som vände sig kritiska till fenomenet "grön tillväxt", alltså att idén om fortsatt ekonomisk tillväxt går att förena med minskade utsläpp.

Figur 3. Gestaltningar i nyhets- och opinionstext

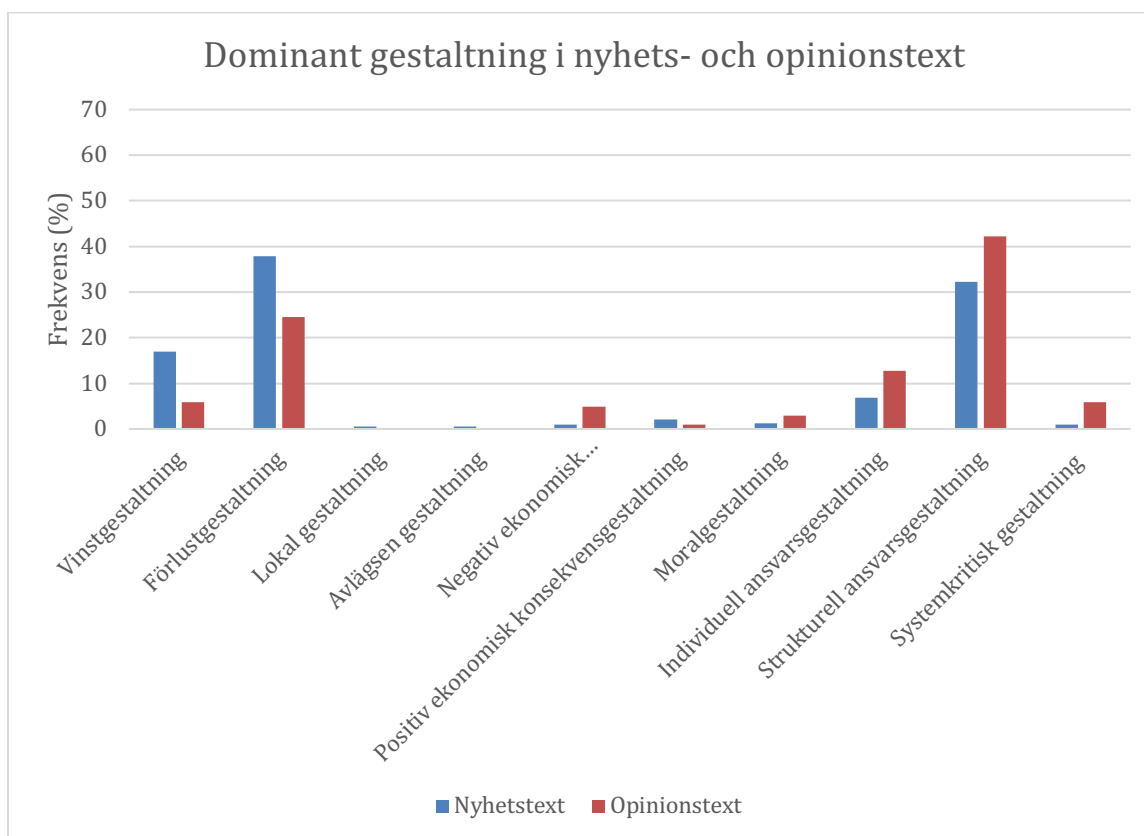

Figur 3. Kommentar: Andel gestaltningar i nyhets- respektive opinionstext (procent). N-värde 493 artiklar.

5.2 Nyhetstexter respektive opinionstexter

Skillnaderna i de enskilda gestaltningarna mellan nyhets- och opinionstext är inte så stora (Fig.3). Strukturell ansvarsgestaltning och förlustgestaltning förekommer båda ännu lite oftare i opinionstexter. Däremot, om man tittar närmare på hur de dominanta gestaltningarna ser ut, kan man observera större skillnader.

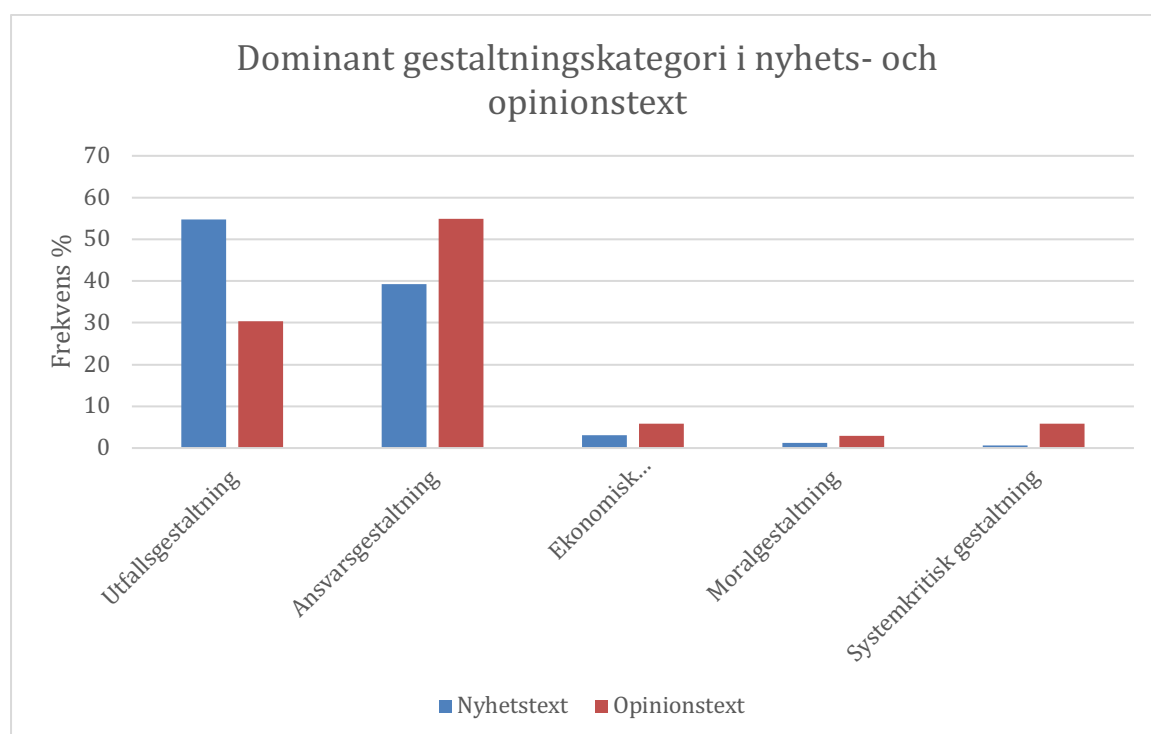
Figur 4. Dominant gestaltning i nyhets- och opinionstext

Figur 4. Andel dominant gestaltningar i opinionstext respektive nyhetstext (procent). N-värde 493 artiklar.

I figur 4 kan vi se att det skiljer sig något mer i de dominanta gestaltningarna i nyhets- respektive opinionstext. Tittar vi på gestaltningarna i sina enskilda kategorier kan vi observera ännu större skillnader. I figur 5 kan vi se att utfallsgestaltning var dominant mycket oftare i nyhetstexter än i opinionstexter, medan ansvarsgestaltning oftare var dominant i opinionstexter. Utfallsgestaltning är dominant i 55 procent av nyhetsartiklarna, men bara 30 procent av opinionsmaterialet. Ansvarsgestaltning är dominant i 55 procent av opinionsmaterialet, och 39 procent i nyhetsmaterialet.

Figur 5. Dominant gestaltningskategori i nyhets- och opinionstext

Figur 5. Andel dominant gestaltningskategori i opinionstext respektive nyhetstext (procent). N-värde 433 artiklar. N-värdet avser alla artiklar med en dominant gestaltning.

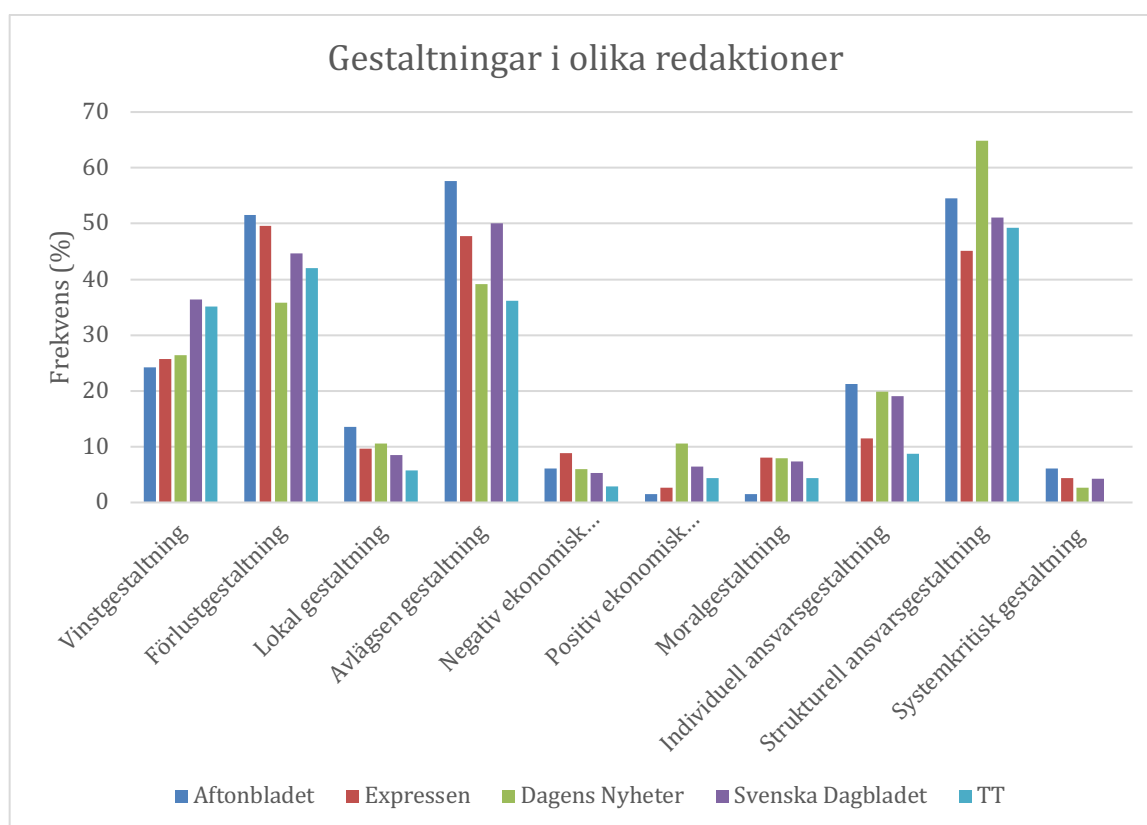
Systemkritisk gestaltning förekom både i opinionsmaterial och nyhetsmaterial, men var nästan bara dominant i opinionsmaterial. När systemkritisk gestaltning förekom i opinionstexter var gestaltningen nästan alltid dominant. Även moralgestaltning förekom mycket oftare som dominant i opinionstexter än i nyhetstexter, där den var tre gånger så sannolik att vara dominant.

5.3 Gestaltningars framträdande redaktionerna emellan

Storleksordningen på de olika gestaltningarna var ungefär densamma mellan olika tidningar, med några undantag, se figur 6. Förutom avståndsgestaltningarna – lokal/avlägsen – var strukturell ansvarsgestaltning den vanligast förekommande, med Expressen som undantag, i vilken förlustgestaltning förekom något oftare. Det syns heller inga systematiska skillnader mellan morgon- eller kvällspress.

Även om förlustgestaltning var vanligt förekommande i alla tidningar, skilde det sig något mellan dem. I Aftonbladet, där förlustgestaltningen var mest framträdande, förekom denna i 52 procent av artiklarna, medan den i DN endast förekom i 36 procent. Förlustgestaltning närvarade oftast i artiklar som tryckte på konsekvenserna av klimatförändringar, och då mycket oftare än vinstgestaltning.

Figur 6. Gestaltningar hos olika redaktioner

Figur 6. Gestaltningarna i de olika redaktionernas artiklar (procent). N-värde Aftonbladet: 66, Expressen: 113, DN: 151, SvD: 94, TT: 69.

Vinstgestaltning var vanligast i SvD, tätt följt av TT-artiklar, där gestaltningen hade en närvaro på 35 respektive 36 procent. I de andra tidningarna förekom vinstgestaltningar i ungefär 25 procent av artiklarna.

Aftonbladet var den tidning som oftast skrev utifrån en lokal gestaltning, vilken förekom i nästan 14% av tidningens undersökta artiklar. Endast 6% av TT-artiklarna skrevs utifrån ett lokalt perspektiv.

Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning förekom oftast i Expressen, där den närvarade i nio procent av artiklarna. Gestaltningen var minst vanlig i TT-artiklarna, med en närvaro på tre procent. Som tidigare nämnt karaktäriserades negativ ekonomisk konsekvensgestaltning av att den ofta förekom i ett citat eller referat, som sedan bemöttes, och hållningen om att åtgärder till fördel för klimatet skulle vara dåligt för ekonomin drevs sällan av skribenten själv. Exempelvis refererar SvD till Ebba Busch Thors och Jimmie Åkessons påstående om att höga skatt på fossila bränslen är dåligt för ekonomin (Alestig, 2019, juli 9.). Med andra ord går det inte utifrån resultatet säga att Expressen i större utsträckning än andra tidningar drev linjen om att klimatvänliga omställningar skulle vara dåligt för ekonomin.

Positiv ekonomisk konsekvensgestaltning var i särklass vanligast i DN, där den förekom i 11 procent av artiklarna, medan den återfanns i knappt 3 procent av Expressens artiklar. Detta beror till stor del på att DN skrev flera artiklar om handel med utsläppsrätter.

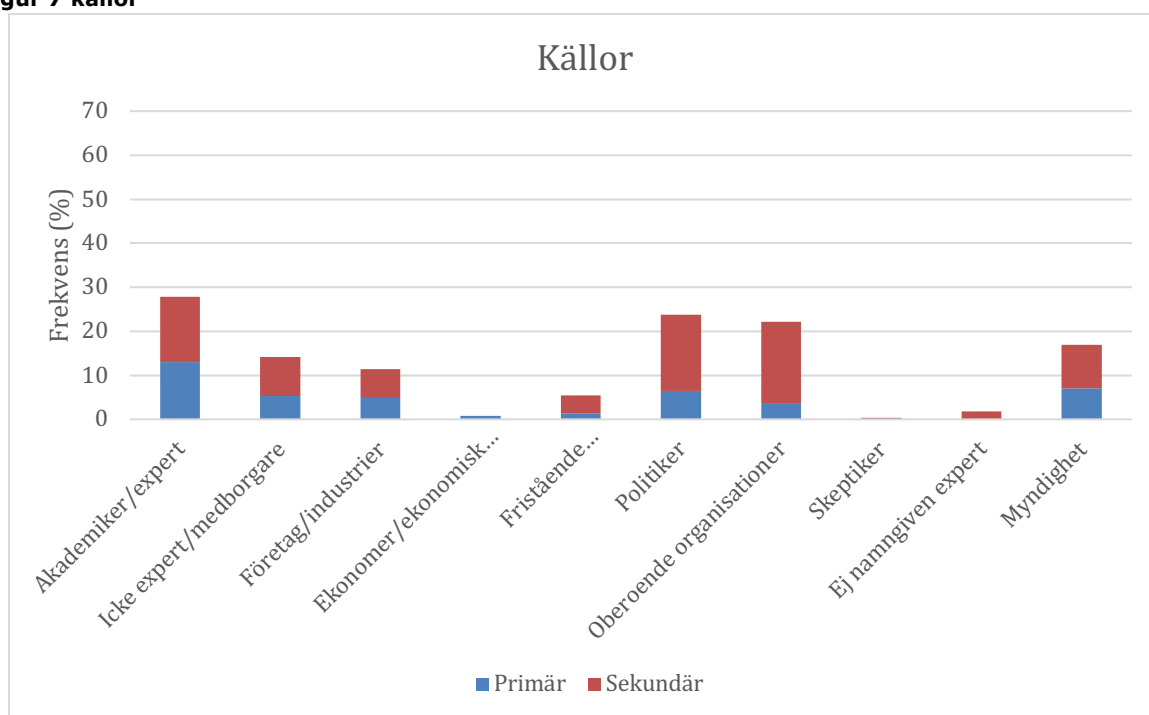
Moralgestaltning var ungefär lika vanligt i Expressen, DN och SvD, där den förekom i mellan 7 och 8 procent av artiklarna. Moralgestaltningen var ovanlig i Aftonbladet, där den endast förekom i knappt två procent av tidningens artiklar. I TT förekom moralgestaltning i 4 procent av artiklarna.

Systemkritisk gestaltning var vanligast i Aftonbladet, där den förekom i 6 procent av alla artiklar. Expressen och SvD hade lika stor andel systemkritiska artiklar, med ungefär 4 procent i respektive tidning. I DN hade gestaltningen en närvaro på 3 procent, och i TT förekom den aldrig.

5.4 Källor

Den vanligast förekommande källan var akademiker och experter som hänvisades till i 27,8 procent av artiklarna. Därefter följde politiker, oberoende organisationer, myndigheter, icke expert/medborgare; företag/industrier, fristående forskare/forskargrupp; ej namngiven expert, ekonomer/ekonomisk institution och sist skeptiker. Genomgående hänvisade tidningarna sällan till primära källor i förhållande till sekundära, med undantagen akademiker/expert (13 procent primär, 14,8 procent sekundär) och företag/industrier (4,9 procent primär, 6,5 procent sekundär) där fördelningen var mer jämn.

Figur 7 källor

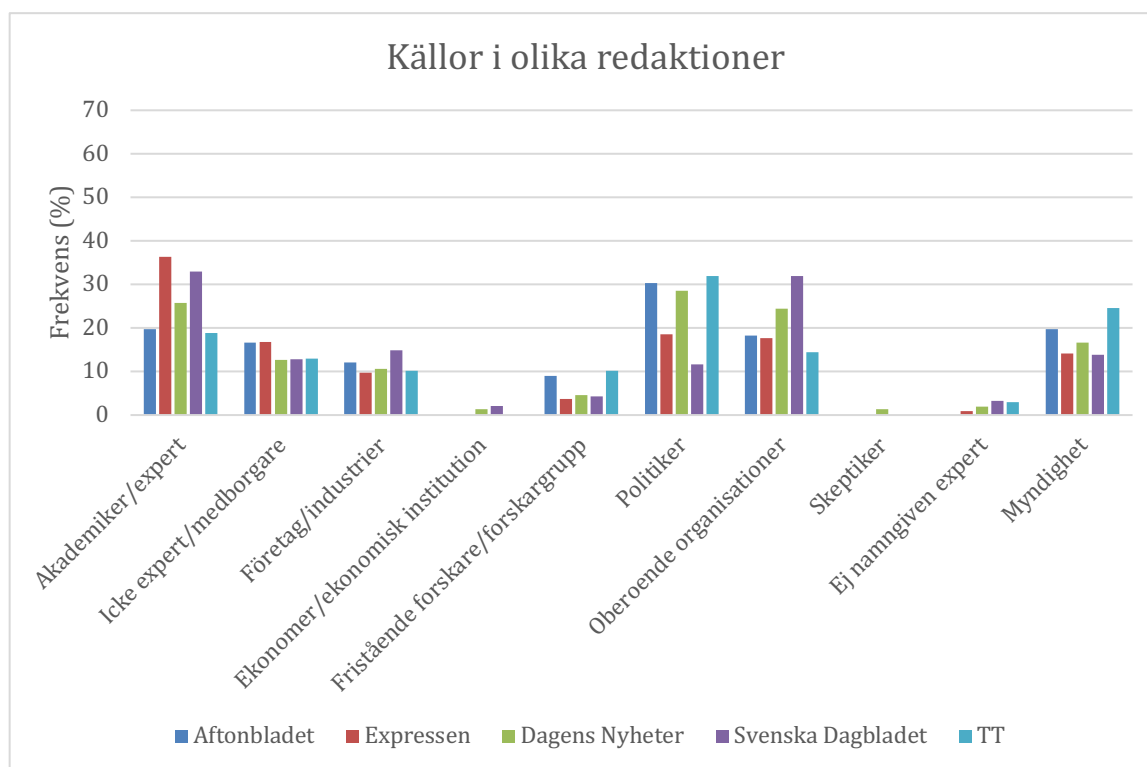

Figur 7. Källor i artiklar (procent). N-värde 493 artiklar.

Det fanns skillnader mellan tidningarna och användningen av källor, se figur 8. Expressen och Svenska Dagbladet hänvisade till akademiker/experters flest gånger i sina artiklar medan

Aftonbladet, Dagens Nyheter och artiklar skrivna av TT istället hade politiker som den mest använda källan.

Figur 8 källor i olika redaktioner

Figur 8. Gestaltningar i respektive redaktion (procent). N-värde Aftonbladet: 66, Expressen: 113, DN: 151, SvD: 94, TT: 69.

Som vi tidigare skrivit var klimatskeptiker inte särskilt vanligt förekommande i svenska nyhetsmedia (Shehata & Hopmann, 2012), och så var fallet även nu, i tidningarnas val av källor. Enbart Dagens Nyheter använde sig av denna grupp och då endast i ett fåtal artiklarna.

5.5 Dominant gestaltning i förhållande till källor

Som tidigare visats är akademiker/expert och politiker de vanligast förekommande källorna. Det skiljer sig dock åt med vilka dominanta gestaltningar de förekommer.

I regel var politiker den mest använda källan och närvarade i 49 procent i artiklar där *strukturell ansvarsgestaltning* var dominant. Oberoende organisationer användes i 21 procent av artiklarna, myndighet i 15 procent av artiklarna, akademiker/expert närvarade i 13 procent av artiklarna. Resterande källor närvarade inte alls eller mycket sällan, se figur 9. Vid dominant *individuell ansvarsgestaltning* var det vanligare att man använde sig av akademiker/expert som källa, vilken förekom i 44 procent av artiklarna. Övriga referenser var relativt jämnt fördelade mellan myndighet, oberoende organisation, och icke-expert/medborgare.

Artiklar med dominant *vinstgestaltning* använde sig oftast av akademiker/expert som källa, vilken förekom i 35 procent av artiklarna. Näst mest framträdande var företag och industrier

som närvarade i 26 procent av artiklarna. Politiker närvarade i 20 procent av artiklarna. Myndighet förekom som källa i knappt tio procent av artiklarna. Resterande källor närvarade inte alls eller mycket sällan.

Vid dominant *förlustgestaltning* var akademiker/expert den mest framträdande källan, vilken förekom i 40 procent av alla artiklar. Oberoende organisationer var näst mest framträdande, och närvarade i 25 procent av artiklarna. Myndighet var något mindre framträdande med en närvaro på 23 procent. Resterande källor närvarade inte alls eller mycket sällan, se figur 9.

Figur 9. Källor i dominanta gestaltningar

	Akademiker, Expert		Icke-expert, medborgare		Företag, industrier		Ekonomer, ekonomisk institution		Fristående forskare, forskargrupp		Politiker		Oberoende organisation		Skeptiker		Ej namngiven expert		Myndighet	
	P-%	S-%	P-%	S-%	P-%	S-%	P-%	S-%	P-%	S-%	P-%	S-%	P-%	S-%	P-%	S-%	P-%	S-%	P-%	S-%
Vinstgestaltning	27,4	8,1	9,7	3,2	16,1	9,7	1,6		3,2	3,2	11,3	8,1	4,8	19,4				1,6	1,6	8
Förlustgestaltning	14	26,7	6	4,7	0,6	4			2	10,6		10	4	21,3		1,3		4	10	13,3
Lokalgestaltning			50											50						
Avlägsengestaltning	50	50										50		50						
Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning		25		12,5		12,5	12,5					12,5		62,5						12,5
Positiv ekonomisk konsekvensgestaltning	12,5		12,5		12,5	25					12,5	12,5		25						12,5
Moralgestaltning		28,6	14,3	14,3								14,3	14	28,6						
Individuell ansvarsgestaltning	30,5	13,9	5,6	8,3	2,8	2,8						2,8	2,8	8,3				2,8	11	2,8
Strukturell ansvarsgestaltning	5,3	7,3	2,7	11,3	6	5,3	0,6		1,3	0,7	14,7	34	4	17,3					5,3	10
Systemkritisk gestaltning	12,5			25			12,5					25		12,5						12,5

Figur 9. P = primär, S = sekundär. N-värde = 433

Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning var dominant i endast åtta artiklar totalt. I de artiklarna var oberoende organisationer den mest förekommande källan. Även *positiv ekonomisk konsekvensgestaltning* var dominant i åtta artiklar. Här tog företag och industrier större plats som närvarade i tre av artiklarna. Oberoende organisationer refererades till i två artiklar. Resterande källor närvarade inte alls eller mycket sällan.

Moralgestaltning var endast dominant i sju artiklar. Oberoende organisationer var den mest använda källan, och förekom i tre av artiklarna.

Systemkritisk gestaltning var dominant i 8 artiklar, och ingen källa var här överrepresenterad.

6. Analys & diskussion

Syftet med den här studien var att undersöka hur klimatfrågan gestaltats i Sveriges största skrivna nyhetsmedier från hösten 2018 till och med hösten 2019. Genom en kvantitativ innehållsanalys av den angivna tidsperioden kan vi konstatera att de undersökta redaktionerna i regel gestaltade frågan ur ett strukturellt ansvarsperspektiv, att problemen ofta beskrivs ur ett avlägset perspektiv och att det är mycket vanligare att klimatfrågan gestaltas ur vad vi har att förlora om den globala uppvärmningen ökar, snarare än vad vi har att vinna på att motverka den. Vi kan också konstatera att en moralisk gestaltning är mycket ovanlig, och att det var lika troligt att lagstadgande till fördel för klimatet beskrevs som bra för ekonomin, som att det skulle vara dåligt. Dessutom kan vi konstatera att nyhetsmaterial ofta handlade om utfallet av klimatförändringar, medan det i opinionsmaterial var vanligare att man fokuserade på vem som bär ansvaret.

6.1 Ansvarsgestaltning

Strukturell ansvarsgestaltning var den största enskilda gestaltningen. I resultatet av *The framing of climate change in New Zealand newspapers from June 2009 to June 2010* (2015) är *Politics* den mest förekommande gestaltningen, vilket visade sig vara jämförbart med strukturell ansvarsgestaltning, då vi kom att inse att strukturell ansvarsgestaltning i regel förekom i sammanhang där klimatfrågan gestaltades som en politisk fråga. Detta återspeglas också i det faktumet att politiker är överrepresenterade som källa i artiklar med strukturell ansvarsgestaltning som dominant.

Att strukturell ansvarsgestaltning var så pass vanligt förekommande skulle kunna bero på att medierna tenderar att peka ut politiker som ansvariga, och att lösningen förväntas ligga i politiska beslut, snarare än individens makt att påverka utsläppen som i sin tur leder till klimatförändringar. En annan förklaring är, som tidigare omnämnt, att det under tidsperioden förekom flera viktiga klimatrelaterade händelser som eventuellt hade varit svårt att beskriva ur ett individuellt perspektiv, som till exempel klimatmötet i Katowice eller EU-valet.

Det går också att fundera på om faktumet att diskussionen ofta förs på en strukturell nivå leder till att privatpersoner distanseras från problemet. Möjligen blir individen mindre angelägen att agera om ansvaret förskjuts till en högre instans. Det är en bekväm inställning att ha, att individen inte av egen vilja förväntas ändra sina vanor. Å andra sidan är det lätt att tänka sig att lagar som påverkar utsläppen av större aktörer är den mest effektiva metoden att minska utsläppen, med tanke på att ett fåtal företag står för en stor del av planetens utsläpp (Naturvårdsverket, 2019). Av den anledningen är det kanske rimligt att detta återspeglas i klimatrapporteringen.

Företag och industrier används förhållandevis sällan som källa vid dominant strukturell ansvarsgestaltning, vilket kan tyckas förvånande eftersom gestaltningen används i artiklar som pekar ut stora privata aktörer som ansvariga. Artiklar som utkrävde ansvar direkt från

industrierna var ovanligt, som i följande artikel från Expressen: “*Preem klimatpressas: ‘Inte okej att dubblera utsläpp’*” (Knutsson, 2019, 19 juli).

Återigen kan detta förklaras med att många av artiklarna där gestaltningen närvarade handlade om nyheter om olika lagförslag, eller på andra sätt gestaltats som en politisk fråga. Däremot om man återkommer till det faktum att 100 företag i världen står för 70% av alla utsläpp (CDP, 2017), kan man fundera på varför detta inte återspeglas i klimatrapporteringen.

6.2 Utfallsgestaltning

Utfallsgestaltning var störst av alla kategorier, och inom den var förlustgestaltning mycket mer vanligt förekommande än vinstgestaltning. En förklaring till det kan vara att förlustgestaltningar ofta närvarade i artiklar som handlade om naturkatastrofer eller effekter av andra extrema väderförhållanden som redan hade inträffat. Om en naturkatastrof redan har hänt, kan det kanske kännas långsökt för en skribent att exempelvis skriva artiklar med vinkeln hur naturkatastrofer i framtiden kan undvikas genom att begränsa utsläppen.

Resultaten från “*Framing and communicating climate change*” (Spence & Pidgeon, 2010) pekar på att vinstgestaltningar är mer effektiva när det kommer till att påverka publikens inställning till handlingar för att motverka klimatförändringar. Om målet är att göra det, kan man hävda att fler vinstgestaltningar i tidningarna är eftersträvansvärt. Kanske är det intressant för journalistkåren att fundera på hur man kan gestalta en klimatrelaterad händelse ur ett vinstperspektiv. Om inte, skulle fler artiklar utifrån en vinstgestaltning kunna skrivas för att balansera mängden förlustgestaltningar. Hade till exempel följade rubrik, från DN: “*Risken för värmeböljor i Europa har femfaldigats*”, (Kihlberg, 2019, 03 juli). kunnat omformuleras: “*Risken för värmeböljor i Europa kan minska vid lägre utsläpp*”?

Att akademiker/expert den mest använda källan vid dominant förlustgestaltning och dominant vinstgestaltning, visar på att tidningarna vänder sig till en klimatforskare för att ta reda på om en händelse är relaterad till klimatförändringar. Även oberoende organisationer var en väl använd källa i utfallsgestaltningarna, vilket troligtvis beror på att många artiklar som bygger på prognoser från organisationer, som exempelvis IPCC, som beskriver vad som kan hända vid ökade utsläpp (förlustgestaltning) eller vad som kan undvikas med minskade utsläpp (vinstgestaltning), vilket på ett sätt är nära besläktat med akademiker/expert med tanke på att IPCC är ett vetenskapligt samfund bestående av klimatforskare. Oberoende organisationer förekom i regel även som sekundärkälla, vilket förklaras med att artiklarna refererar till rapporter, studier eller pressutskick publicerade av en organisation. Detta visar på att påståenden i artiklar till stor utsträckning underbyggs av referenser till relevanta källor.

6.3 Avståndsgestaltning

I nästan hälften av alla artiklar knöts konsekvenserna av klimatförändringar till en geografisk plats, oftast genom en avlägsen gestaltning. Att artiklar oftare gestaltas genom ett avlägset perspektiv än ett lokalt är inte förvånande. Sverige utsätts inte ännu för de värsta konsekvenserna av klimatförändringarna, till skillnad från till exempel fattigare länder där torka och värmeböljor redan skördar både djur- och människoliv (Världsnaturfonden, u.å). Att lokalgestaltning ändå är närvarande i tio procent av det undersökta materialet, pekar på att journalistkåren uppmärksammar effekter av klimatförändringarna även i Sverige.

6.4 Moralgestaltning

Trots att en avlägsen gestaltning förekommer i nästan hälften av alla artiklar är det anmärkningsvärt att så få artiklar gestaltade klimatförändringar som en moralisk fråga, eftersom moralgestaltning i regel trycker på skillnaden i ansvar och utsatthet mellan olika delar av världen. Särskilt med tanke på att 80 procent av alla utsläpp kommer från världens 20 största ekonomier, enligt Climate Transparency (Veres, 2018, november). Förutom att olika länder är olika utsatta och släpper ut olika mycket växthusgaser, går det också att diskutera hur olika rustade länder är för att hantera klimatförändringarna. Exempelvis kan man fundera på skillnaden i hur möjligheterna ser ut när det kommer till att hantera naturkatastrofer i till exempel Moçambique, jämfört med naturkatastrofer i Nordamerika, eller hur Nederländerna kan förbereda sig inför stigande havsnivåer i jämförelse med Bangladesh.

6.5 Opinonstext och nyhetstext

Vid första anblick kan skillnaderna mellan opinionstext och nyhetstext upplevas relativt små, när man tittar på förekomsten av enskilda gestaltningar. När vi däremot undersökte gestaltningarna utifrån dess kategorier kunde större skillnader observeras. Nyhetsmaterial tenderade att ha en dominant utfallsgestaltning, medan opinionsmaterial tenderade att ha en dominant ansvarsgestaltning. Även moralgestaltning och systemkritisk gestaltning var mycket vanligare som dominant i Opinionsmaterial, lika så negativ ekonomisk konsekvensgestaltning.

En förklaring till att nyhetsmaterial hade större andel utfallsgestaltningar (förlust/vinst) som dominanta kan vara så enkel att en nyhetsartikel ofta är förankrad i just en nyhet. Artikeln ska även vara neutral, vilket begränsar skribentens möjligheter att fritt välja formulering. Ett typiskt exempel på en sådan artikel är *“Riskerna för värmeböljor i Europa har femfaldigats”*, från DN (Kihlberg, 2019, 03 juli). I artikeln lyfts ny konkret information fram, att risken för värmeböljor ökar på grund av klimatförändringar.

I en opinionstext har artikelförfattaren inte samma begränsning om att behöva förhålla sig till konkret information. Dessutom har författaren möjligheten att uttrycka sina egna åsikter, vilket gör att skribenten själv kan välja vilken vinkel artikeln ska ha, och har därmed stor påverkan på hur en nyhet presenteras. Detta kan ha lätt till en större spridning mellan

dominanta gestaltningar. Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning är exempelvis nästan bara dominant i opinionsmaterial, varav majoriteten av artiklarna återfinns i Svenska Dagbladet.

Att opinionsmaterial i huvudsak driver just opinion, kan vara en förklaring till varför ansvarsgestaltningarna är dominanta i större utsträckning än i nyhetsmaterial. Om du driver opinion är det lätt att tänka sig att en artikel blir just ansvarsutkrävande.

Systemkritisk gestaltning var i huvudsak dominant opinionsmaterial. Även detta kan förklaras med att en nyhetstext ofta är förankrad i en händelse, medan en opinionstext har möjligheten att kunna göra större reflektioner, som kritik mot systemet i helhet. Däremot hade det varit möjligt att i nyhetstexter i större utsträckning lyfta forskning som vänder sig skeptisk till fenomenet grön tillväxt, som i följande exempel görs av Aftonbladet: *“Det är väldigt svårt att behålla en ekonomisk tillväxt och samtidigt minska utsläppen, säger Jonas Sonnenschein vid Lunds universitet.”* (Svensson, 2019, 05 juli).

7. Slutsats

Utifrån följande problembeskrivningen menar vi att det är önskvärt att bedriva en journalistik som inte bara informerar, utan också påverkar publikens vilja till förändring: Det klimatvetenskapliga samfundet är överens om att en fortsatt global uppvärmning väntas orsaka förödande konsekvenser för människans och naturens tillvaro (IPCC, 2018). Effekterna av global uppvärmning har observerats, och förväntas bli värre.

Efter att Goffman 1974 utformade gestaltningsteorin har en lång rad forskare (se bland andra De Vreese, 2005; Nisbet, 2009; Lakoff, 2010; Spence & Pidgeon, 2010; Scanell & Gifford, 2013) kunnat påvisa hur gestaltningar i media påverkar publikens inställning till det rapporterade ämnet. Som tidigare nämnt, skiljer sig de undersökta mediernas rapportering från det som i Spence & Pidgeon's studie (2010) visat sig vara effektivt för att förändra ett beteende hos läsaren.

Det är inte alltid möjligt att till exempel välja exempelvis en vinstgestaltning före en förlustgestaltning. Däremot tål det att spekuleras i huruvida redaktioner är medvetna om och har en dialog kring gestaltningar, om hur valen de gör påverkar hur publiken processar informationen, publikens attityder och publikens beteenden (De Vreese, 2005).

8. Förslag till vidare forskning

Vi har under arbetets gång kommit på både en och två saker som hade varit intressanta att spinna vidare på. En av dessa är i hur stor utsträckning de skrivande journalisterna är medvetna om gestaltningarna som förekommer i deras texter. Är det till stor del medvetet, lite medvetet eller kanske helt och hållet omedvetet? En kvalitativ intervjustudie eller kvantitativ surveyanalys med verksamma journalister som deltagare hade kunnat bidra till denna forskningslucka.

Vi observerade under kodningen att Svenska Dagbladet hade relativt många sponsrade inlägg, vilket inte var självklart om man inte läste noga. Ofta i sammanhang där en teknisk grön innovation omskrevs. Att vidare undersöka hur Svenska Dagbladet jobbar med sponsrade artiklar hade varit intressant att ta del av.

I vår studie har vi undersökt tidningarnas egenproducerade material samt TT. Det hade varit intressant att ta del av en gestaltungsanalys på insändare eller annat publicerat material.

Ytterligare gestaltungsanalyser hade också kunnat utföras på andra medieformat som i ljud och bild. Man hade även kunnat göra gestaltungsanalyser i public servicemedier, eller jämförande studier med public service och kommersiella medier.

Vi kunde i vår undersökning inte identifiera några slående skillnader mellan morgon- och kvällspress. Däremot fick vi en känsla av att "tonen" var annorlunda i de publikationerna. En jämförande diskursanalys på hur morgon- och kvällspress skriver om klimatet hade varit intressant att ta del av.

9. Sammanfattning

Vårt syfte med denna studie är att utifrån gestaltningsteorin ta reda på vilka gestaltningar som förekommer i svensk klimatrapporering, samt vilka källor som används.

Vi använde oss av en kvantitativ innehållsanalys, för att gå igenom klimatartiklar publicerade på respektive webbplats av Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen, publicerade under ett år, första september 2018 till och med 31 augusti 2019. Artiklarna togs fram via Universitetsbibliotekets Mediarkiv, med sökorden uppvärmning* klimat*, klimatför*, utsläpp*, växthusgas* och klimatkris*.

Resultatet visar att utfallsgestaltning är största gestaltningskategorin. Den förekommer i 65 procent av alla artiklar. Strukturell ansvarsgestaltning förekommer mest av alla enskilda gestaltningar, i drygt hälften av artiklarna, samt var ofta dominant i de artiklar den förekom.

I nyhetstexter respektive opinionstexter var skillnaderna gestaltningarna emellan inte särskilt stora. Däremot när man tittar endast på dominanta gestaltningar, skiljer det sig något. I nyhetstexter är en utfallsgestaltning oftare dominant än i opinionsmaterial, medan det i opinionstexter var större variation mellan dominanta gestaltningarna, och färre utfallsgestaltningar.

Vad gäller källorna i artiklarna kan vi se att akademiker/expert förekommer allra mest, i 27,8 procent av alla artiklarna. Därefter följer politiker med 23,7 procent och oberoende organisationer med 22,2 procent. Ekonomer och skeptiker förekommer allra minst, med 0,8 respektive 0,4 procent.

Det återfanns inga systematiska skillnader mellan morgon- respektive kvällspress.

Referenser

Vetenskapliga artiklar

Anshelm, Jonas. Hultman, Martin. (2014) A green fatwā? Climate change as a threat to the masculinity of industrial modernity, *NORMA: International Journal for Masculinity Studies*, 9(2), 84-96, DOI: 10.1080/18902138.2014.908627

Anderson, Ulrika., Egga, Tobias., Lidbom, Olle., Lind, Katarina., Minnhagen, Camila., Nygren, Gunnar., Trudeson, Lars. (2018). *Mediestudiers årsbok – TILLSTÅNDET FÖR JOURNALISTIKEN 2017/2018*. Stockholm: Institutet för mediestudier

Berglez, Peter. (2011) Inside, outside, and beyond media logic: journalistic creativity in climate reporting. *Media Culture Society*, 33(3), 449. DOI: 10.1177/0163443710394903 2011 33: 449

Boykoff, Maxwell.T. Boykoff, Jules.M. (2014). Balance as bias: global warming and the US prestige press. *Global Environmental Change*, 14(2), 125–136. DOI:<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2003.10.001>

Boykoff, Maxwell.T. Boykoff, Jules.M. (2007). Climate change and journalistic norms: A case-study of US mass-media coverage. *Geoforum*, 38(6), 1190–1204. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2007.01.008>

CDP. (2017). *The Carbon Majors Database CDP Carbon Majors Report 2017*. Hämtad från CDP: <https://b8f65cb373b1b7b15feb-c70d8ead6ced550b4d987d7c03fcdd1d.ssl.cf3.rackcdn.com/cms/reports/documents/000/002/327/original/Carbon-Majors-Report-2017.pdf>

Chetty, Ketty., Devadas, Vijay & Fleming, Jean, S. (2015). The framing of climate change in New Zealand newspapers from June 2009 to June 2010. *Journal of the Royal Society of New Zealand*, 45(1), 1-20. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/03036758.2014.996234>

D'Angelo, Paul & Kuypers, Jim. A. (2010) *Doing News Framing Analysis. Empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge

De Vreese, Claes. (2005). News Framing: Theory and Typology, *Information Design Journal + Document Design*. 13(1), 51-62. DOI: 10.1075/idjdd.13.1.06vre

European Environmental Bureau. (2019). *Decoupling debunked: Why green growth is not enough*. Hämtad från European Environmental Bureau: <https://eeb.org/library/decoupling-debunked/>

Goffman, Erving. (1986). *Frame analysis - An Essay on the Organization of Experience*. Boston: Northeastern University Press.

IPCC. (2018) *Summary for Policymakers*. Hämtad från IPCC: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/WG1AR5_SPM_FINAL.p

Lakoff, George. (2010) Why it Matters How We Frame the Environment, *Environmental Communication*, 4(1), 70-81. DOI: 10.1080/17524030903529749

Morton, A. Thomas., Rabinovich, Anna., Marshall, Dan., Bretschneider, Pamela. (2011). The future that may (or may not) come: How framing changes responses to uncertainty in climate change communications. *Global Environmental Change*, 21(1), 103-109. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1016/j.gloenvcha.2010.09.013>

Naturvårdsverket. (2019). *Territoriella utsläpp och upptag av växthusgaser*. Hämtad 2020-01-03 från: <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-territoriella-utslapp-och-upptag/>

Naturskyddsföreningen. (u.å). *6 frågor om Parisavtalet*. Hämtad 2020-01-20 från <https://www.naturskyddsforeningen.se/faqparisavtalet>

Nisbet, Matthew C. (2009) Communicating Climate Change: Why Frames Matter for Public Engagement, *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, 51(2), 12-23, DOI: 10.3200/ENVT.51.2.12-23

Novus. (2018). *Kimatfrågan akut, väljare politiker*. Hämtad från Novus: <https://novus.se/wp-content/uploads/2019/12/rapportnovusklamatakut20191114.pdf>

Olausson, Ulrika. Journalism Studies (2013): THE DIVERSIFIED NATURE OF "DOMESTICATED" NEWS DISCOURSE, *Journalism Studies*, 15(6), 711-725. DOI: 10.1080/1461670X.2013.837253

Pidgeon, Nick. Spence, Alex. (2010). Framing and communicating climate change: The effects of distance and outcome frame manipulations. *Global Environmental Change*, 20(4), 657-667. doi:10.1016/j.gloenvcha.2010.07.002

Scannell, Leila. & Gifford, Robert. (2013). Personally Relevant Climate Change: The Role of Place Attachment and Local Versus Global Message Framing in Engagement. *Environment and Behavior*, 45(1), 60-85. <https://doi.org/10.1177/0013916511421196>

Schmid-Petri, Hanna. Silke, Adam. Schmucki, Ivo. Häussler, Thomas. (2015). A changing climate of skepticism: The factors shaping climate change coverage in the US press. *Public Understanding of Science*, 26(4), 1–16. DOI: 10.1177/0963662515612276

Schäfer, Mike. S. Schlichting, Inga. (2014) Media Representations of Climate Change: A Meta-Analysis of the Research Field. *Environmental Communication*, 8(2), 142-160, DOI:10.1080/17524032.2014.914050

Shehata, Adam. Hopmann, David. N. (2012): FRAMING CLIMATE CHANGE, *Journalism Studies*, 13(2), 175-192, DOI:10.1080/1461670X.2011.646396

Veres, Veronica. (2018, november). De 20 största står för 80 procent av utsläppen. *Sveriges Natur*. Hämtad från <http://www.sverigesnatur.org/aktuellt/de-20-storsta-star-for-80-procent-av-utslappen/>.

Världsnaturfonden. (u.å). *Konsekvenser*. Hämtad 2020-01-07 från: <https://www.wwf.se/klimat/konsekvenser/>

Tidningsartiklar

Alestig, Peter. (2019, 09 juli). Forskare: KD vill gå rakt emot klimatlöften. *Svenska Dagbladet*. Hämtad från: <https://www.svd.se/forskare-sagar-politikernas-klimatloften-otillrackliga>

Bergh, Jessica. (2019, 30 augusti). Oljejättarna fördömer förslag om metangas. *Expressen*. Hämtad från :<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/oljejattarna-fordomer-trumps-lagforslag-om-metangas/>

Brady, Dennis. (2019, 5 november). Trump makes it official: U.S. will withdraw from the Paris climate accord. *The Washington post*. Hämtad från: <https://www.washingtonpost.com/climate-environment/2019/11/04/trump-makes-it-official-us-will-withdraw-paris-climate-accord/>

Carp, Ossi. (2019, 25 augusti). Mer extremväder förändrar fjällturismen. *Dagens Nyheter*. Hämtad från: <https://www.dn.se/nyheter/sverige/mer-extremvader-forandrar-fjallturismen/>

Carrington. Damian. (2019, 17 maj). Why the Guardian is changing the language it uses about the environment. *The Guardian*. Hämtad från: <https://www.theguardian.com/environment/2019/may/17/why-the-guardian-is-changing-the-language-it-uses-about-the-environment>

DN. (u.å). Klimatmötet i Katowice 2018. *Dagens Nyheter*. Hämtad från: <https://www.dn.se/om/klimatmotet-i-katowice-2018/>

Gunther, Maria. (2019, 06 september). Segelbåtar och zeppelinare – gammal teknik löser nya problem. *Dagens Nyheter*. Hämtad från: <https://www.dn.se/nyheter/vetenskap/segelbatar-och-zeppelinare-gammal-teknik-loser-nya-problem/>

Kihlberg, Jannike. (2019, 03 juli). Risken för värmeböljor i Europa har femfaldigats. *Dagens Nyheter*. Hämtad från: <https://www.dn.se/nyheter/vetenskap/risken-for-varmeboljor-i-europa-har-femfaldigats/> df

Knutsson, Mattias. (2019, 19 juli). Preem klimatpressas: ”Inte okej att dubblera utsläpp”. *Expressen*. Hämtad från: <https://www.expressen.se/dinapengar/preem-klimatpressas-inte-okej-att-dubblera-utslapp/>

Kuchler, Teresa. (2018, 03 december). Kommissionens radikala förslag: ”Nollutsläpp” i EU. *Svenska Dagbladet*. Hämtad från: <https://www.svd.se/tuffa-klimatforslaget-eu-ska-ha-nollutslapp-2050>

Kudo, Per. (2019, 27 maj). Flopp för tyska socialister: ”Extremt nedslående”. *Svenska Dagbladet*. Hämtad från: <https://www.svd.se/socialdemokratisk-flopp-extremt-nedslaende>

Makar, Maria. (2019, 17 september). Greta Thunberg tog emot Amnesty-pris. *SVT Nyheter*. Hämtad från: <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/greta-thunberg-tog-emot-amnesty-pris>

Nordh, Christina. (2019, 28 april). Tusentals pingvinungar drunknade. *Aftonbladet*. Hämtad från: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wP3zgP/tusentals-pingvinungar-drunknade>

Svensson, Olof. (2019, 05 juli). Forskare sågar grön tillväxt - det räcker inte. *Aftonbladet*. Hämtad från: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/0ngqlg/forskare-sagar-gron-tillvaxt--det-racker-inte>

TT. (2019, 20 augusti). Klimatförändring skapar nya slags flyktingar. *Aftonbladet*. Hämtad från: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4qXLq9/klimatforandring-skapar-nya-slags-flyktingar>

Törnwall, Mikael. (2019, 04 januari). Tar du risken av att ätas upp av ett lejon. *Svenska Dagbladet*. Hämtad från: <https://www.svd.se/tar-du-risken-att-atas-upp-av-ett-lejon>

Wahl, Mats. (2019, 21 augusti). Det finns bara en bok att läsa i höst. *Dagens Nyheter*. Hämtad från: <https://www.dn.se/kultur-noje/mats-wahl-det-finns-bara-en-bok-att-lasa-i-host/>

Bilaga 1: Kodbok

Definitioner av samtliga gestaltningar ligger på sida XXX i kapitlet om Metod.

Om du är osäker, markera som “icke närvarande”, och lämna kommentar vid F19. “Klart, tydligt och uppenbart för alla!”

F1: Tidning

1. Aftonbladet
2. Expressen
3. Dagens Nyheter
4. Svenska Dagbladet

F2: Text tagen från TT

1. Nej
2. Ja

F3: Datum

F4: Titel

F5: Opinionstext

1. Nej
2. Ja

F6: **Vinstgestaltning** kodas som närvarande när:

- Positiva effekter som tillkommer av att minska utsläpp eller på andra sätt motverka klimatförändringen beskrivs/diskuteras.
 - Negativa effekter som undviks genom att minska utsläpp beskrivs/diskuteras.
 - Genom *dessa åtgärder* kan *dessa* negativa effekter motverkas.
1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F7: **Förlustgestaltning** kodas som närvarande när:

- Negativa konsekvenser av att **inte** minska utsläppen eller på andra sätt motverka klimatförändringar beskrivs/diskuteras. T ex “ havet försuras ” eller “jorden blir 2 grader varmare”.
 - Texten **explicit** ger exempel på negativa konsekvenser av klimatförändringarna.
1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F8: **Lokal gestaltning** kodas som närvarande när:

- Artikeln beskriver **konsekvenserna** av klimatförändringar som ett lokalt (utifrån läsarens perspektiv) problem. T ex en nyhet om hur stigande havsnivåer påverkar Sveriges kuststäder.

- Kodas **inte** som närvarande när det skrivs om svenskarnas utsläpp eller potential att motverka utsläpp.
 1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F9: **Avlägsen gestaltning** kodas som närvarande när **konsekvenserna** av klimatförändringar beskrivs/diskuteras som:

- ett **globalt** problem, utan specifikt angiven plats. T ex “haven försuras”, “extremt heta somrar globalt”.
- ett problem på en **avlägsen plats**. T ex “extrem torka i Australien”.
 1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F10: **Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning** (ekonomin skadas av att göra något bra för miljön) kodas som närvarande när:

- Potentiellt **negativa** konsekvenser av **lagar om utsläppsbegränsningar** diskuteras/ beskrivs i generella ekonomiska termer och dels när kostnad nämns i siffror. T ex “förbud mot bilskador skadar ekonomin”.
- Potentiellt **negativa** konsekvenser av att ett visst **beteende hos individen** påverkar ekonomin negativt. T ex “veganism kostar svenska bönder xxx kronor”.
 1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F11: **En positiv ekonomisk konsekvensgestaltning** (ekonomin gynnas av att göra något bra för miljön) kodas som närvarande när:

- Potentiellt **positiva** konsekvenser av **lagar om utsläppsbegränsningar** diskuteras/beskrivs, dels i generella ekonomiska termer, och dels när vinster nämns i siffror. T ex “en minskad skatt på veganska varor leder till fler “gröna” jobb”, eller “ökad bensinskatt pressar företagen att göra bättre elbilar”.
- Potentiellt **positiva** konsekvenser av ett viss **beteende hos individen**. T ex “veganism ger möjlighet för nya företag att etablera sig”.
 1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F12A: **Moralgestaltning** (gestaltat som en moralisk fråga) kodas som närvarande när:

- Klimatfrågan gestaltas som ett moraliskt/etiskt fråga. Vårt **ansvar** gentemot andra grupper än läsaren, med ett **uttryckt offer** som inte är läsaren (tänkt målgrupp).
- En grupp beskrivs vara mer utsatt än en annan grupp. T ex skapas ett “vi” och “de”, där “vi” har ett ansvar gentemot “dem”.
 1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F12 B-E: **Vem beskrivs som utsatt av klimathotet?**

F12 B: Människor som på grund av ekonomiska och geografiska omständigheter påverkas mycket av klimathotet.

1. Icke närvarande
2. Närvarande

F12 C: Kommande generationer/yngre människor

1. Icke närvarande
2. Närvarande

F12 D: Äldre människor

1. Icke närvarande
2. Närvarande

F12 E: Annat (skriv vad i textrutan)

F13: **Individuell ansvarsgestaltning** kodas som närvarande när:

- Hur **individens** beteende negativt påverkar miljön/klimatet diskuteras/beskrivs. T ex “den genomsnittlige svensken släpper ut x ton koldioxid när de flyger till Thailand”.
 - Individen uppmanas att ändra sitt beteende till fördel för klimatet.
 - Individens makt att motverka klimatförändringar diskuteras/beskrivs. T ex “genom att sluta äta kött kan man minska utsläppen”.
1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F14: **Strukturell ansvarsgestaltning** kodas som närvarande när:

- Större aktörers (inflytelserika företag, hela branscher, politiker, olika typer av makthavare etc) **ansvar** att använda sin **makt** att motverka klimatförändringar diskuteras/beskrivs. T ex “Ikea borde sluta med fossildrivna transporter”.
 - Större aktörers **skuld** i klimatförändringar diskuteras/beskrivs. T ex “flygbolagen släpper ut mest växthusgaser av alla företag i Sverige.
 - **Lagförändringar** diskuteras som medel att motverka utsläpp i form av skatter/förbud/subventioner etc.
 - Kodas **inte** som närvarande om artikeln handlar om hur ett företag tagit ett beslut som är bra för klimatet.
1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F15: **Systemkritisk gestaltning** kodas som närvarande när (kapitalism):

- Ekonomisk tillväxt eller ökad konsumtion **explicit** utpekas som en **orsak** till klimatförändringarna.
 - Svårigheten att kombinera ekonomisk tillväxt och/eller ökad konsumtion med att förhindra klimatförändringar beskrivs/diskuteras.
1. Icke närvarande
 2. Närvarande

F16: Vilken gestaltning är **dominant?** (Finns med i rubrik och/eller ingress)

1. Vinstgestaltning
2. Förlustgestaltning
3. Lokal gestaltning
4. Avlägsen gestaltning
5. Negativ ekonomisk konsekvensgestaltning
6. Positiv ekonomisk konsekvensgestaltning
7. Moralgestaltning
8. Individuell ansvarsansvarsgestaltning
9. Strukturell ansvarsgestaltning
10. Systemkritisk gestaltning

F17: Beskrivs **orsaker** till utsläpp, som i sin tur leder till klimatförändringar?

- Kodas som närvarande när **specifika orsaker** till utsläpp diskuteras i artikeln. T ex om utsläppet av fossila bränslen eller klädkonsumtion diskuteras.
 - Detta gäller **BARA** utsläpp orsakade av mänsklig aktivitet, alltså inte utsläpp orsakade av naturliga anledningar som t ex vulkanutbrott.
1. Nej
 2. Ja

F18 A-I Vem får uttala sig?

Primär: Direkt källa, pratar med reporter eller tidning, även referat.

Sekundär: citerar/refererar till pressmeddelande, rapporter, tidigare uttalanden, etc.

F18 A: Akademiker/Expert: Fristående klimatforskare, forskningsgrupper på universitet, akademiker

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F18 B: Icke-expert, medborgare: medborgare, publika personer

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F18 C: Företag och industrier: företag och industrier

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F18 D: Ekonomer: ekonom eller ekonomisk institution

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F18 E: Fristående forskare: oberoende forskargrupp

1. Icke närvarande

2. Primär
3. Sekundär

F18 F: Politiker

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F18 G: Statligt oberoende organisationer: t ex IPCC, Naturvårdsverket, SMHI

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F18 H: Skeptiker: Kända eller nämnda skeptiker

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F18 I: Ej namngiven expert: Expert omnämnd som endast expert, utan namn (“enligt forskning”, “Många forskare säger”, “forskare är överens om”)

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F18 J: Myndighet: Statlig institution, statligt forskningscenter (ej universitet)

1. Icke närvarande
2. Primär
3. Sekundär

F19 : Om opinionstext, vem skriver? Om inte, hoppa över!

1. **Academic/Expert:** Fristående klimatforskare, forskningsgrupper på universitet, akademiker.
2. **Icke-expert, medborgare:** medborgare, publika personer
3. **Företag och industrier:** företag och industrier
4. **Ekonomer:** ekonom eller ekonomisk institution
5. **Fristående forskare:** oberoende forskargrupp
6. **Politiker**
7. **Oberoende organisationer:** t ex IPCC, WWF, Greenpeace
8. **Skeptiker:** Kända eller nämnda skeptiker
9. **Journalist, ledarskribent**

F20: Kommentar / Bra exempel på en gestaltning / Svårigheter

F21: Vem har kodat?

1. Axel
2. Måns
3. Alva

Bilaga 2: Mall för källor

Source	Description
Academic/Expert	Individual climate scientists, university research group, academics (e.g. Jim Salinger, James Renwick, Mike Hulme).
Non-expert commentator/citizen	Citizens, celebrities, public figures with no scientific expertise (e.g. Sir Paul McCartney, Keisha Castle-Hughes, Lucy Lawless).
Business and industry	Business and industry groups, lobby groups, business representatives/figures (e.g. Greenhouse Policy Coalition).
Economist	Economists or economic institutions (e.g. Sir Nicholas Stern, Treasurers, Treasury spokesperson, Gareth Morgan).
Independent research groups	Unaffiliated/independent research groups (e.g. World Meteorological Organisation, Hadley Centre, Cawthron Institute).
Politician	Government, politicians, political elites, government officials (e.g. John Key, Nick Smith, Barack Obama).
NGO	Environmental organisations, non-governmental organisations (e.g. IPCC, WWF, Greenpeace, Oxfam, Unicef).
Sceptic	Actors noted as sceptics, well-known sceptics, sceptical lobby groups (e.g. Chris de Freitas, Ian Wishart, New Zealand Climate Science Coalition).
Unnamed expert	Expert quoted unnamed
No source	No source present

Chetty, et al. 2015